Шу азиз Ватан — барчамизники!

Ишонч

Ўзбекистон касаба уюшмалари Федерациясининг газетаси

№ 17 • 27 февраль • 1996 йил

Иқтисодиёт хабарлари

ҲАМ МЕТАЛЛ, ҲАМ ЛАМПОЧКА

Чирчиқдаги қийин эрийдиган ва ўтга чидамли металлар заводи рўзғор учун зарур бўлган электр лампочкаларини ҳам ишлаб чиқара бошлади. Бунга қадар завод волфрамли чўғланма ейни тайёрларди, холос. Йил охиригача 25 миллион дона лампочка ишлаб чиқарилади, 1997 йилда эса уларнинг сони 40 миллион донага етказилади.

Завод маҳсулотига нисбатан аҳолининг талаби катта. Шуни таъкидлаш лозимки, Чирчиқдаги завод фақат Ўзбекистонда эмас, ҳатто Мустақил давлатлар Ҳамдўстлиги мамлакатларида ҳам бу соҳадаги энг йирик корхона ҳисобланади.

КЕЛЕС НОНИ

Келесда (Тошкент вилояти) янги нон заводи ишга туширилди. У аҳолини йигирма хил нон-булка маҳсулотлари билан таъминламоқда. Заводни бунёд этишда Туркиялик мутахассислар фаол қатнашдилар. Бу ерда қудратли «Экмосан» ўчоқлари ўрнатилган бўлиб, улар бир кеча кундузда 10 тоннага яқин иссиқ нон тайёрлаш имконини беради.

ЗАМОНАВИЙ КОМПЛЕКС

Самарқанд шаҳрида автомобилларни ёнилғи билан таъминлайдиган замонавий комплекс қурилиши бошлаб юборилди. У энг янги ускуналар билан жиҳозланади. Комплекс қурилиши учун 500 минг АҚШ доллари ажратилган. Югославиялик мутахассислар лойиҳалаштирган янги иншоотни самарқандлик бинокорлар бунёд этадилар.

Ф. ТЕМУРОВ.

УЧТА СУВ ТИНДИРГИЧ ТАЙЁР

Президентимиз ғамхўрлиги ва назорати остида бунёд этилаётган «Учқўрғон-Наманган» сув тармоғи иншооти қурилиши ҳал қилувчи босқичга кирди. Бу улкан иншоотда ҳаммаси бўлиб олти жойда сув тиндиргич ҳовуз қурилади. Ҳозиргача улардан учтаси битказилди. Яқин кунлар ичида тўртинчисини синаб кўриш учун ҳаракат бошланган.

Фақат сув тиндиргичнинг ўзига бешта қурилиш бошқармасидан 470 малакали мутахассис жалб этилган. Яқинда ишни жадаллаштириш учун вилоят ҳокимлиги шошилинч чора-тадбир белгилади. Шу асосда 3 минг тонна цемент, 1540 тонна арматура, 40-65 ммли 205 тонна пўлат учун қўшимча маблағ ажратилди. Айни пайтда улар Қозоғистондан ташиб келтирилмоқда. Ички муҳандислик комуникация ишларини уддалаш учун Андижон, Фарғона, Қўқон ва Ангрендан 104 нафар малакали пайвандчилар таклиф этилди. Умуман иншоот қурилишида 1400 дан ортиқ киши икки сменада меҳнат қилмоқда.

О.ЖУМАНАЗАРОВ.
«Ишонч» мухбири.

АҲИЛЛИК ҚЎЛ КЕЛМОҚДА

Жиззаҳ шаҳридаги кўпгина корхоналар бир маромда фаолият кўрсатиб, истеъмол бозорини тўлдиришда муносиб ҳисса қўшаяпти. Бунга шаҳардаги «Зебо» жамоа корхонасини мисол қилиб кўрсатиш мумкин.

Ушбу корхона бичиш-тикиш, этикдўзлик ва сартарошлик билан шуғулланади. Жамоа кунлик ва ойлик режаларини мунтазам бажариб келмоқда.

-Бизда асосан хотин-қизлар ишлашади,- дейди корхона раҳбари Марҳамат Оқилова.- Улар тикаётган бежирим халатлар савдо пештахталарида туриб қолаётгани йўқ. Малоҳат Иномова, Қурбоной Норматова, Зилола Оқиловалар илғорликни қўлдан беришмаяпти. Шунингдек, этикдўз Шуҳрат Бойматов, сартарош Фарҳод Хўжамбердиев хизматидан мижозлар мамнун.

Корхонада бичиш-тикиш сирларини ўргатадиган уч ойлик курс ташкил этилган. Унда қишлоқ аёллари касб маҳоратини эгаллаб, ишлаб чиқаришга йўлланма оладилар.

«Ишонч» мухбири.

БИРЖА ЯНГИЛИКЛАРИ

* Республика Кўчмас мулк биржаси ва унинг вилоят бўлимлари ўтган ҳафта давомида 25 та кимошди савдоси ва танловлар ўтказди. Унда 394 та иншоотлар янги мулкдорлар қўлига ўтди. Шу жумладан 21 та савдо ва маиший техника хизмати кўрсатиш шохобчалари 14 та турар жой, 7 та қурилиш тугалланмаган иншоотлар, 69 та автомашиналар ва 259 та ер майдонлари сотилди. Айниқса ер майдонларига бўлган талаб ошиб бормоқда. Булар орасида Наманган вилоятида 181 та ер участкалари сотилиб — 1601,5 минг сўмни, Самарқандда 33 та ер майдони — 1100 минг сўмни, Бухорода 25 та ер майдонлари сотилиб 252 минг сўмни ва шу ерда яна 2 та қурилиши тугалланмаган иншоот сотилиб 7250,0 минг сўмни ташкил қилди. Республика Кўчмас мулк биржасида ўтказилаётган кимошди савдолари борган сари кенгайиб самарадорлик ошиб бормоқда.

* * *

* Республика қимматбаҳо қоғозлар биржасида бўлиб ўтган оддий акциялар савдосида 6 та ҳиссадор жамоалар қатнашди. Улар ўзларининг 18779 та акцияларини 19693750 сўмга сотдилар. Унда Тошкент шаҳар «Сифат» жамоаси акцияларининг номинал баҳоси 100 сўм бўлгани ҳолда 920 сўмдан сотилди. Шунингдек Қашқадаре вилояти «Косон-21» жамоаси ҳам 10240 та оддий акцияларини 500 сўмдан сотиб 15120000 сўмлик маблағга эга бўлдилар. Бу савдо жараёнлари республикамизда қимматбаҳо қоғозлар бозорининг ривожланиши белгисидир.

* * *

* Республика агросаноат биржасида бўлиб ўтган савдода мол ва хом ашёларнинг тури 468 хилдан ошиб кетди. Уларнинг қиймати 1 миллиард 302 миллион сўмни ташкил этди. Савдода тузилган битимлар қиймати 3 миллион 33 минг сўм миқдорида қайд этилди. Асосан тўшак ва чойшаблари харид қилинди. Қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари бўйича ҳар галгидек сабзавот уруғлари, қайта ишланган маҳсулотлар кенг кўламда таклиф этилмоқда. Пилла ва калава иплар баҳоси ўзгармади. Йирик туёқли қорамоллар териларига 2800 сўмдан нарх қўйилди. Автотранспорт бўлимида эҳтиёт қисмлар ва катта миқдорда бензин ҳам савдога қўйилди. 1 литр А-76 бензиннинг баҳоси 15 сўм 40 тийин, А-93 бензини эса 17 сўм 70 тийин даражасида таклиф этилди.

Етти иқлим нафаси

МДҲ МАМЛАКАТЛАРИДА

Ингушистон Президенти Руслан Аушев Москвани ўз мамлакатини Чеченистондаги урушга тортишга уринишда айблади. Рейтер агентлигининг хабарига кўра, Ингушистон республикаси Ҳавфсизлик Кенгашининг Назрангдаги шошилинч мажлисидан чиқибоқ, у шундай баёнот берган. Ҳукумат маълумотига қараганда, Арщти қишлоғи атрофида Россия Федерал қўшинларининг отишмалари чоғида уч киши ҳалок бўлган, 9 киши яраланган.

Федерал кучлар раҳбарияти ушбу воқеани шарҳлаб, қуролланган ҳужумчилар Чечинистонга бораётган армия колоннасини ўққа тутганларидан кейин жавоб ўти отишга мажбур бўлишганини баён қилди. Аскарлар Ингушистон ҳудудидан ўққа тутилганди.

х х х

Тожикистонда. Душанбеда ўғирлаб кетилган Муҳолиф Кучлар вакили Зафар Раҳмоновни қидириш ишлари давом этмоқда. Уни кечаси бошига қоп кийгизилган ҳолда автомобилда номаълум томонга олиб кетишган. Расмий ҳокимият билан мухолифат ўртасидаги сулҳнинг бажарилишини назорат қилувчи Комиссиянинг ҳамраиси З. Раҳмонов кетидан комиссиянинг яна икки аъзоси ҳам бедарак йўқолган. Комиссиянинг аъзоларидан икки киши БМТнинг Душанбедаги ваколатхонасида паноҳ топишган.

х х х

Якшанба куни Россиянинг беш минтақасида маҳаллий ўз-ўзини бошқарув органларига сайловлар бўлиб ўтди. Кемероводаги сайловлар хусусида қизиқарли хабарни келтирамиз. У ерда шу куни шаҳар бошлиғи сайланиши керак эди. Номзодлардан бири Аман Тулеев раҳбарлигидаги халқ ҳокимияти ижтимоий-сиёсий блок томонидан кўрсатилганди. Бироқ, А.Тулеев сайловчиларни ўз блоки номзодига эмас, балки ҳозирги шаҳар маъмуриятининг бошлиғи Владимир Михайловга овоз беришга даъват этди. Кемерово тажриба-синовлар ўтказадиган жой эмас,-дея ўз қарорини изоҳлади у.- Шаҳарнинг ҳозирги раҳбари жуда тажрибали бошқарув ходими».

х х х

Нижний Новгородлик сайёҳ Валентин Ефимов Шимолий қутбга осмон орқали кириб боришга қарор қилди. Икки ойдан сўнг у ҳаво шарида сайёрамизнинг энг шимолий нуқтасига боришни мақсад қилиб қўйган. Фанлар академияси сайёҳга атаб бир қанча илмий дастурлар ва зарур ускуна-жиҳозларни тақдим этди.

ХОРИЖДА

АҚШ Президенти Билл Клинтон Украина Президенти Леонид Кучма билан учрашиб, Украинадаги сиёсий ва иқтисодий ислоҳотларнинг бориши ҳамда икки томонлама авлоқаларни мустаҳкамлаш масалаларини муҳокама қилди. «Президент Кучма ва Украина раҳбарияти демократия ва иқтисодий ислоҳотлар йўлида ғоят машаққатли ва дадил одимлар билан бораётганларидан ғоят ҳайратдаман,-деди Б.Клинтон.- Ҳозир улар қийин вақтни бошдан кечираётганларини биламан. Бинобарин, бутун жаҳон ҳамжамияти, шу жумладан, Қўшма Штатлар Украинанинг демократияни мустаҳкамлаш ва халқнинг чинакам фаровонлигига эришишга йўналтирилган интилишларини бутун чоралар билан қўллаб-қувватлашларини истайман.

Вашингтонда бўлган вақтида Президент Л.Кучма АҚШ маъмуриятининг бир қатор вакиллари билан учрашди. Мудофаа вазири билан учрашув вақтида у Украина ҳудудида жойлашган ракеталарни демонтаж қилиш билан боғлиқ муаммоларга тўхталди.

х х х

Саудия Арабистони молия вазири кеча икки мамлакат ўртасида савдо ва техник ҳамкорлик бўйича музокаралар олиб бориш учун Хитойга келди. Саудия матбуоти хабар қилишича, Пекиндаги музокаралар чоғида вазир ҳамкорликдаги инвестицияларни муҳофаза этиш тўғрисидаги битимни имзолайди. Иккала томон Хитойда нефтни тозалаш заводи қуриш имкониятларини муҳокама қилишлари кутиляпти. Қурилишни Саудия Арабистони, Хитой ва Жанубий Корея компаниялари маблағ билан таъминлайдилар.

х х х

Уэльс соҳиллари яқинида ҳалокатта учраган супертанкердан қолдиқ нефтни насослар ёрдамида сўриб олиш ишлари давом этяпти. Яна бир кема танкерга ёнма-ён келиб, тонналаб нефтни тортиб оляпти. Ҳозиргача танкерга ортилган нефтнинг ярми денгизга оқиб кетди. Бунинг ҳалокатли таъсири натижасида нефть қатламлари тагида қолиб нобуд бўлган минглаб қушларни олиб чиқишди. Олимлар фикрича, яна минглаб паррандалар ҳозир хавф-хатар остида қоляпти.

х х х

Ўтган шанба куни кечқурун маҳаллий вақт билан соат 21 дан 8 дақиқа ўтганда Мексикада кучли зилзила бўлиб ўтди. АҚШ геология хизмати маълумотларига кўра, зилзиланинг кучи Рихтер шкаласи бўйича 6,8 балга тенг бўлган. Зилзила маркази Мексика пойтахтидан Жануби-Шарқ йўналишида 250 миль узоқликда жойлашган. Қурбонлар ва талофатлар ҳақида маълумот йўқ. Зилзиладан бир соат кейин яна 5,3 балл куч билан ер қимирлаши содир бўлган.

х х х

Югославия федерацияси Олий суди мамлакат ҳудудида Сорос фонди фаолиятини тақиқлаб қўйди. Фонд матбуот котибининг айтишича, Олий суд қарори Сербияга ёрдам дастурининг бекор қилинишига олиб келиши мумкин. Ушбу дастур асосида фонд ёрдам учун 15 миллион АҚШ долларини ажратган эди. Мухбирларнинг хабар беришича, расмий доиралар Сорос фондининг мустақил оммавий ахборот воситаларини, жумладан, Сербия Президенти Милошевични таъқиб этган матбуотни қўллаб-қувватлаганлигидан норози бўлгандилар.

Суратда: уста соҳибкор Туроб Норбоевни кўриб турибсиз. Миришкор Жиззах вилоятининг Бахмал туманидаги «Гулбулоқ» ижара ширкатлар уюшмасида звено бошлиғи бўлиб ишлайди. Туроб Норбоев ўтган йили 2 гектар майдондаги токзорда деҳқончилик қилиб, давлатга 15 тонна узум ва 2.5 тонна майиз топширди. Унинг бу йилги режалари янада юксак.

К.ЎЛМАСОВ олган сурат.

Муаммо, мулоҳаза, таклифлар

ИҚТИСОДИЁТДА ПАРИТЕТ МУАММОЛАРИ

Ишлаб чиқаришда паритет масаласи кўпдан бери мавжуд бўлиб, иқтисодий вазият ифодаси сифатида вақти-вақти билан кўтарилиб туради. Бу масала кўпинча вазият кескинлашиб, хўжаликларнинг даромади билан маҳсулот ишлаб чиқариш учун қилинган сарф-харажатлар орасида номутаносиблик кучайган кезларда ўзини намоён этади.

Ҳозир ҳам худди шундай номутаносиблик анча кескинлашган вазиятни бошдан кечиряпмиз. Зеро, 1995 йилда пахта, ғалла, мева, сабзавот етиштириш ҳажми 1994 йилга нисбатан анча ошган бўлса ҳам, кўпчилик хўжаликлар йилни салбий натижа, яъни зарар билан якунладилар. Масалан, 180 та хўжалик ўтган йили зарар кўрди. 570 таси 15 фоизгача фойдалилик билан йилни якунлади.

Етиштирилаётган асосий қишлоқ хўжалик маҳсулотлари таннархи йилдан-йилга ошиб бормоқда. Таннарх таркибида ёқилғи, эҳтиёт қисмлар, техникага кетган харажатлар 15-18 фоизни, ўғитга кетган харажатлар 8-10 фоизни, иш ҳақига тўланган харажатлар 68-85 фоизни ташкил қилган. Кўп ҳолларда иш ҳақи олинадиган даромадга қараб эмас, эришилган иш ҳақи даражасига нисбатан тўланган. Ҳатто хўжалик бўйича тўланган иш ҳақининг умумий миқдори олинган даромаддан ошиб кетган ҳоллар ҳам кам эмас.

Хўжаликларда ҳисоб-китоб, молия ишлари қониқарсиз даражада. Таннархнинг таркиби таҳлил қилинмайди, унинг миқдори старли режалаштирилмайди ҳам.

Боз устига қишлоқ хўжалигида меҳнат унумдорлиги ўта паст. Ҳар бир ишловчи ҳисобига жуда кам маҳсулот ишлаб чиқарилади. Масалан, АҚШ да бир йилда 2.2 миллион киши 200 млрд. долларга яқин қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариб, шундан 36-40 млрд. долларлиги четга сотилади. Бизда эса, қишлоқ хўжалигида 3,7 млн. меҳнаткаш банд бўлиб, қишлоқ хўжалиги вазирлиги тасарруфидаги хўжаликлар 1995 йили 180 млрд. сўмга яқин маҳсулот ишлаб чиқардилар.

Қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқариш учун ўғит, ёқилғи, техника, эҳтиёт қисмлар баҳоси жаҳон бозори нархига яқинлашиб, ҳатто ошиб ҳам кетган. Лекин қишлоқ хўжалик маҳсулотларининг нархи жаҳон бозори нархларидан анча паст.

Биз юқорида келтирган қиёсий рақамлар, мисоллар иқтисодий муносабатларнинг турли саҳифаларидаги мавжуд номутаносибликларни ёрқин намоён этиб турибди. Бинобарин, партитет масаласи ҳозирги куннинг долзарб масалаларидан бирига айланмоқда дейиш учун барча асосларга эгамиз.

Энди «паритет» сўзининг мазмунини аниқлаб олсак. Партитет-лотинча «Paritas» «Tparitatis» яъни тенглик деган мазмунни билдиради. Партитет деганда тенг қийматлар, тенг муносабатлар, бир хил вазият, тенглик асоси, томонларнинг тенглик асосидаги музокаралари ва ҳоказолар тушунилади.

Қишлоқ хўжалиги маҳсулотининг баҳоси билан саноат маҳсулотининг баҳоси орасидаги зарур паритет қишлоқ хўжалигида меҳнат қилувчи аҳолининг ва хўжаликларнинг сарф-харажатларига ва даромадига таъсир кўрсатувчи муҳим омилдир. Баҳо орқали қишлоқ хўжалик маҳсулоти билан саноат маҳсулоти орасидаги муносабат белгиланади. Узбекистонда қишлоқ хўжалиги билан саноат орасидаги мувозанатни таъминлаш учун Президент ва ҳукумат турли чора-тадбирларни кўришяпти. Чунончи, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари етиштирувчилар учун солиқ имтиёзларининг мавжудлиги, электр қувватига белгиланган нархнинг қишлоқ аҳолиси учун арзон белгиланиши ёқилғининг муқобил нархларда етказиб берилиши, сув учун ҳақ олинмаслиги, илмий-текшириш ишлари, ижтимоий масалалар бюджетдан ажратилган маблағ ҳисобига амалга оширилиши қишлоқ хўжалиги ва саноат қишлоқ ва шаҳар ўртасидаги паритет масаласини ижобий ҳал қилишга қаратилган ҳ даражалардир.

Умуман олганда, қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан саноат маҳсулотлари орасидаги партитет мураккаб масала ҳисобланади. Бу масалани сунъий равишда қишлоқ хўжалик маҳсулотининг нархини ошириб ёки саноат маҳсулотининг нархини пасайтириш ҳисобига ечиб бўлмайди. Зеро, бозор иқтисоди шароитида нархни барча маҳсулотларга талаб ва таклиф қонуни белгилайди.

Талабнинг қондирилиш даражасига қараб нарх доимо ўзгариб туради. Ҳатто АҚШда ҳам қишлоқ хўжалиги билан саноат ўртасидаги паритет муносабати 1:0.52-0.54 орасида ўзгариб туради. Бу - саноат маҳсулотининг нархи 1 га тенг бўлса, қишлоқ хўжалиги маҳсулоти унга нисбатан 52-54 фоизни ташкил қилади, деган гап. Орадаги тафовут бюджет ҳисобига бартараф қилинади. Лекин паритетни таъминлаш механизми пухта ўйланган.

(Давоми 2-бетда)

НУР УСТИГА НУР

Ҳожи ФОЗИЛЖОН қори ЁСИН ўғли.

Тошкент вилояти, Занги ота тумани «Ножия биби» жомъе масжидининг имом хатиби.

Бисмиллоҳир роҳманир роҳийм

Муборак Рамазон ва Ийд-Фитр ҳур юртимизда жуда гузал ва кутаринки руҳда ўтди. Аллоҳга ҳамду-санолар бўлсин, бизнинг масжид бу йил ибодат қилувчиларни, таровиҳ намозига чиққанларни бағрига сиғдиролмай қолди. Бу ойда минглаб юртимиз фуқаролари ҳаж-умра зиёратини бажардилар. Муборак Рамазон ҳайитини Маккаи Макаррама, Мадинаи Мунавварада ўтказишга муваффақ бўлган юртдошларимиз иншоолоҳ, эртага она юртимизга қайтадилар. Истиқлол ва ҳурликка эришганимиздан олдин 1989 йилда бор йўғи муборак ҳаж сафарига 2 киши борган бўлса, эркинлик ва озодликка эришгач ўтган йилларда 2000 дан зиёд юртдошларимиз ҳаж ва умра зиёратига боришга муваффақ бўлдилар.

Чин арафа куни Вазирлар Маҳкамасининг Раиси, юртбоши жанобларининг муборак ҳаж зиёратига борувчиларга давлат томонидан ёрдам кўрсатиш ҳақидаги Фармонлари нур устига аъло нур бўлиб, юртимиз мусулмонлари учун бир ҳайит туҳфаси, улкан ҳайитлик бўлди. Юртимиз мусулмонлари бу фармондан ниҳоятда мамнун эканликларини изҳор этмоқдалар.

Албатта, бу муборак сафарга борувчиларнинг рўйхатини кенг жамоатчилик фикрини ва уларни тавсияларини эътиборга олган ҳолда қилиниши лозимдир. Ҳар бир фуқаро ҳақида маҳаллалдошлар бир-бирларига борувчи зиёратини иймон, эътиқод ва ҳидоят даражасини старлича тавсифлай оладилар.

Ҳаж сафарини ташкил этишда Мовароуннаҳр мусулмонлар идораси ва Республика Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги дин ишлари қўмитаси ўзаро ҳамкорликда ишлашлари бу соҳада кейинги йилларда тўпланган ижобий тажрибалар ва ҳожиларимиздан тушган таклифларни инобатга олиш бу муборак ҳаж сафарининг муваффақиятли ўтишида иншоолоҳ, катта аҳамият касб этгусидир.

«Ўзбекистон ҳаво йўллари» миллий авиакомпанияси зиёратга борувчиларга юқори савияда хизмат кўрсатиб юртдошларимизни мамнун этмоқдалар. Уйлаймизки, бу йил ҳам иншоолоҳ, зиёратчиларни Жидда шаҳрига олиб бориш ва қайтариб келишда бор имкониятларини ишга солиб юртдошларимизни дуои хайрларига сазовар буладилар.

Бир неча соатларда бир иқлимдан узга иқлимга учиб ўтиш ва у ерда бир неча ҳафта бўлиш зиёратчилардан соғломликни талаб этади. Бу ишлар ҳар йили зиёратчиларнинг турар жойларидаги поликлиникаларда ва махсус ажратилган шифокорлар томонидан амалга оширилмоқда. Зиёратчилар бирга борган шифокорлардан мамнун эканликларини айтишади. Борувчи шифокорларни ҳам иймон, эътиқоди ҳидоятда эканлиги ва ҳаж талаблари ҳисобга олиниши нур устига аъло нур бўлур эди.

Фармоннинг айниқса 8 банди устида кенгроқ мулоҳаза қилсак, зиёратга борувчи юртдошларимиз учун ниҳоятда давлатимиз томонидан катта саховат, мурувват борлигини англаймиз. Республикамиздан ҳаж зиёратига борувчи ҳар бир фуқаро учун 1238 АҚШ долларини имтиёзли воситачилик ҳақи олинмаган ҳолда алмаштириб бериш таъминлансин, дейилади. Бу имтиёз асосида ҳар бир зиёратчи учун 1400 — 1500 сўм иқтисод қилинади. Яъни шунча пул давлатимиз, ҳукуматимиз томонидан ҳар бир зиёратчи учун ҳадя, совға қилинмоқда. Ҳар бир зиёратчи буни англаши ва ҳадядан миннатдор бўлмоқлиги керак. Бу саховат ҳукуматимиз томонидан фуқароларга ғамхўрлигининг намоёнидир. Албатта биз барчамиз бу хушхабардан мамнунмиз ва миннатдормиз.

Ҳаж зиёрати бу исломнинг бешинчи фарзи. Бу зиёрат инсондан катта иродани талаб этади. Зиёрат учун ҳар бир мусулмон аввалги 4 рукнда мустаҳкам бўлиши лозим. Ҳар бир Муборак сафарга борувчи ҳажнинг фарз, суннат, мустаҳабларини, дуоларини, тартибларини, одобларини, муддатларини, қоидаларини мукаммал билиши шартдир. Ҳар бир элликбошилар шариат қоидалари билимдонларидан тайинланса нур устига аъло нур булади. 1995 йилнинг ҳаж мавсумида бу соҳада ижобий ҳаракатлар бошланди. Бу йилги мавсумда албатта ҳар бир зиёратчи билан синов-суҳбат мукаммаллаштирилса, муборак сафар пайтида иншоолоҳ, ҳожиларимиз учун осон бўлади.

Муборак ҳаж сафарини иншооллоҳ, муваффақиятли равишда тайёрлаш ва ўтказишда Аллоҳ Таоло муносиб ажр-азмлар ато этсин. Юртимизда ҳамиша ривож, тараққиёт ва тинчлик бўлмоқлигига муяссар айласин. Барчамизга лутфу ҳидоят ато этсин!

Дил сўзларини «Ишонч» мухбири ёзиб олди.

БУНДАН ОРТИҚ МУРУВВАТ БОРМИ?

Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг ҳаж сафарига доир қарори аҳли ислом фуқароларига катта қувонч ва ифтихор туйғуларини олиб келди. Чунки бундай қарор қабул қилиниши буюк истиқлол мевасидир. Бу йил ҳаж зиёратига борувчилар учун давлат томонидан ёрдам кўрсатилиши айни муддаодир.

Президентимизнинг оталарча ғамхўрликлари туфайли ҳаж зиёратига борувчилар йилдан йилга кўпайиб бормоқда. Бу эса халқимиз онгини, дунёқарашининг покланиши, комилликка интилиш, истиқлол йўлида меҳнат қилишга яратилган имконият деб биламиз. Айниқса, муборак ҳаж сафарини ташкил қилиш, зиёратчилар рўйхатини кенг жамоатчилик фикрини эътиборга олган ҳолда тузиш, уларнинг эҳтиёжлари ва талабларини одилона ва холисона қондириш, бу жараёнда ҳар томонлама адолатни таъминлаш, масъулияти йўналишича Мовароуннаҳр мусулмонлари идораси раҳбарлари, унинг жойлардаги мутасадди вакиллари зиммасида эканлиги — бизларга катта вазифалар юклайди.

Бу улкан вазифаларни имон-эътиқод, виждон, Аллоҳ томонидан юборилган Қуръони ва ҳадису шарифда баён қилинганидек аниқ, равшан қилиб бажаришга ҳаракат қиламиз. Чунки бу бизларга билдирилган катта ишончдир. Республикамиздан ҳаж зиёратига борувчи ҳар бир фуқаро учун 1238 АҚШ долларини имтиёзли воситачилик ҳақи олинмаган ҳолда алмаштириб берилиши жуда катта иқтисодий афзалликлар натижасидир. Давлат ҳисоби билан минглаб пулларнинг иқтисод қилиниши миннатдорчилик туйғуларини уйғотди. Президентимиз ва давлатимиз олиб бораётган эзгу ишларига Аллоҳнинг ўзи мададкор бўлсин. Юртимизда ҳар доим тинчлик барқарор бўлиб мамлакатлар орасидиги дўстлик, баҳамжиҳатлик ривожлана берсин. Биз мусулмонлар учун бу йилги муборак Рамазон ҳайити қўшалоқ байрам бўлди десак тўғри бўлади. Қўшалоқ байрам кайфияти мусулмонлар қалбида узоқ йиллар яшайди ва Ватанимиз — Ўзбекистонга бўлган меҳр муҳаббатимиз борган сари оша беради. Нега десангиз, «Ватанни севмоқ иймондандир» деб айтилганда — миллат, ватан, имон-эътиқод ва виждон уйғунлашиб кетади. Шунинг учун ҳам ҳайит намози ўқиб бўлингач, минглаб мусулмонлар шундай фотиҳага қўл очдилар: мустақил ривож топсин. Халқ бахтига президентимиз соғ бўлсинлар. Аллоҳу Акбар.

Абдураҳмон хожи КАРИМ ўғли,
«Хожа Алам-Бардор» масжид жомъесининг имом хатиби

МАМНУНИЯТ

Фарғона вилоятининг қайси бир шаҳар ёки қишлоғига борманг, Президентимизнинг «Аҳолининг омонатлардаги ва давлат суғуртаси бўйича пул маблағларини индексация қилиш тўғрисида»ги Фармони ҳамда Вазирлар Маҳкамасининг ана шу Фармонни ижро этиш ҳақидаги қарори мамнуният билан кутиб олинганининг гувоҳи бўласиз.

— Қувонмай буладими, — дейди Фарғона вилоят «Агромашсервис» ҳиссадорлик жамияти бош мутахассиси Л. Саримсоқова. — Фарзандларимиз келажагини ўйлаб омонатга бироз пул қўйган эдик. Очигини айтсам, кўпчилик қатори биз ҳам уни олишдан умид узган эдик. Мана энди омонатимиз ўзимизга қайтадиган бўлди. Уни худо хоҳласа, ўғил-қизларимизнинг тўйларига сарфлаймиз.

Қиргули туманидаги 8-қурилиш тресги бош механиги И. Аҳмедов бундай деди:

— Юртбошимиз 1996 йил ҳар бир хонадонда барқарорлик, моддий манфаатдорлик йили булади, деб таъкидлаганди. Мазкур қарор бунинг амалдаги яна бир исботидир. Менинг яхши ният билан омонатга қўйган пулим яна ўзимга қайтадиган бўлди.

Айни кунларда Фарғона вилоят халқ банки бошқармасида омонатларни қайта кўриб чиқиш ишлари ниҳоясига етди. 461 минг 676 фуқарога «Индексация» махсус счёти очилган омонат дафтарчалари берилади.

Р. КАМОЛОВ,
ЎзА мухбири.

КАСАБА УЮШМА ҲАЁТИ

САНАТОРИЙДА УЧРАШУВ

Ҳозирги бозор иқтисодиёти шароитида аҳолини ижтимоий ҳимоялаш юзасидан кўпгина касаба уюшмалари ташкилотларида фаоллик билан иш олиб борилмоқда.

«Ўзбекбирлашув»га қарашли «Тошкент маъданли сувлари» санаторийсида ана шу мавзуга бағишланган йиғилиш бўлиб ўтди. Уни деҳқончилик саноати мажмуи ходимлари Тошкент вилояти қўмитаси раиси К. Шодиметов очди. Тошкент вилояти касаба уюшмалари кенгаши раиси М. Тўлаганова ўз сўзида қишлоқ меҳнаткашларининг саломатлигини яхшилаш, уларнинг кўнгилли дам олиши ташкил этиш, ижтимоий муҳофазани кенгайтириш борасидаги вазифаларга тўхталди.

Шуни айтиш керакки, «Тошкент маъданли сувлари» санаторийсида турли касб эгалари — жамоа хўжаликлари аъзолари, ишчилар, халқ таълими ходимлари ва бошқалар ўз саломатлаликларини тикламоқдалар. Улар учун зарур шарт-шароит яратилган. Касаба уюшма тармоқлари томонидан ҳар бир дам олувчига 5—6 минг сўм миқдорида пул ажратилмоқда. Тўғри, бу ерда муаммолар ҳам йўқ эмас. Чунончи, ювиниш, ичимлик суви қийинчиликлари кишиларда ҳақли эътироз уйғотаяпти. Бу масала юзасидан тегишли ташкилот раҳбарларига мурожаат қилиниб, зарур чора-тадбирлар кўриш таклиф этилди.

— Сув муаммоси яқин орада ҳал бўлиши керак, — деди ўз сўзида санаторий бош шифокори Б. Аҳмедов. — Зеро даволанувчилар учун қулайлик яратиш асосий вазифамиздир. Оромгоҳда массаж, душ, ванна, шам билан даволаш усуллари жорий этилган. Бу жараёнлар ҳамширалар назорати остида олиб борилади. Айниқса, маъданли сув турли хасаликларга чалинган кишилар учун яхши шифо бераяпти. Даволаниш хоналари замонавий жиҳозлар, асбоб-ускуналар билан жиҳозланган. 320 ўринли ошхона даволанувчилар хизматида. Таомлар сифати яхши.

Оққўрғон тумани «Агрохизмат» уюшмаси раиси Қ. Омонов, букалик мактаб ўқитувчиси Ш. Ориповалар ҳам юқоридаги фикрни таъкидлаб, оромгоҳда яратилган шарт-шароитдан, шифокорлар хизматидан мамнун эканликларини изҳор этдилар. Хушовоз хонанда, Тошкент вилояти касаба уюшмалари мукофоти совриндори Миразиз Муҳаммедов ўз қўшиқлари билан даврага хуш кайфият бағишлади.

Бука, Юқори Чирчиқ, Оҳангарон туманларидан келган бир гуруҳ дам олувчилар — ишлаб чиқариш илғорларига касаба уюшма ташкилотларининг мукофотлари топширилди.

Кобул ШОКИРОВ,
Довур ЖОЗИЛОВ.

ИҚТИСОДИЁТДА ПАРИТЕТ МУАММОЛАРИ

(боши 1-бетда)

Мутахассислар орасида дунёнинг ривожланган мамлакатларида қишлоқ хўжалигига катта «дотация» берилади, деган гаплар юради. Бу гаплар тагида бирор асос йўқ. Дунёнинг ҳеч бир мамлакатида қишлоқ хўжалигига ҳам, бошқа тармоқларга ҳам дотация берилмаган. Чунки дотация биз қутилиш учун астойдил курашаётган боқимандалик келтириб чиқарадиган қусурдир.

Қишлоқ хўжалигига фақат совет давлати дотация бериб келган. Бу дотациялар сув қумга сингтанидек, қишлоқ хўжалигида кўзга кўрингудек бирон ўзгаришга олиб келмаган. Давлат томонидан берилган миллиардлар «ўзлаштирилиб» изсиз йўқолиб кетаверган. Қишлоқ хўжалигига ёрдам сифатида етказиб берилган юк автомашиналари, тракторлар, комбайнлар ва бошқа техника бор йўғи уч йил, унда ҳам самарасиз ишлаб яроқсиз ҳолга келарди.

Қишлоқ хўжалиги билан саноат ўртасида паритет тўғридан-тўғри ва тўла бўлмаслигининг яна бир сабаби улар етиштирадиган маҳсулотга сарфланадиган меҳнатнинг кўп жиҳатдан тенг эмаслигидадир. Бу ерда гап шу ҳақда бораяптики, саноат ишлаб чиқариш конструктив тузилиши ва технологик жараёни мураккаброқ. Шунинг учун саноат маҳсулоти ишлаб чиқарадиган ишчиларнинг малакаси юқорироқ. Саноатда ишлайдиган инженер-техник ходимларнинг миқдори ва малакаси ҳам қишлоқ хўжалигида ишлайдиган инженер-техник ходимларникидан кўп ва юқорироқ.

Қишлоқ хўжалигида ишлайдиган мутахассислар кўпроқ агроном, биолог, иқтисодчилар бўлса, саноат корхоналарида ишлайдиганлар инженер-механик, инженер-электрик, электроника, электротехника, металлургия, инженер-конструктор, ҳисоблаш техникаси, металл қирқувчи станоклар, асбоблар, асбобсозлик ва бошқа соҳаларга мансуб кишилардир. Юқорида санаб ўтилган мутахассисларни ўқитиш дастурларини таҳлил қилайлик, қишлоқ хўжалигида ишлайдиган мутахассислар ўқитиладиган дастурларни нисбатан узлаштиришларни енгил предметлар-кимё, биология, агрономия, агротехника, иқтисодга оид фанларни ўз ичига олади. Саноатда ишлайдиган мутахассисларни ўқитиш дастурига анча мураккаб ва қийин предметлар киради. Улар қаторига математика, физика, электроника, ҳисоблаш техникаси, амалий математика, информатика, технология, лойиҳалаш, жараёнларни автоматлаштириш, робототехника, автоматлаштириш воситалари ишлаб чиқаришни ташкил қилиш ва бошқаришга оид предметлар киради. Бу предметларни ўзлаштириш талабалардан кўпроқ қобилият ва куч талаб қилади.

Ундан ташқари саноатда механизация, автоматизация, роботлаштириш даражаси, қишлоқ хўжалигига қараганда анча юқори. Саноатда меҳнат унумдорлиги, меҳнатни ташкил қилиш ва ишлаб чиқариш жараёнини бошқариш ҳам анча юқори даражада.

Шунинг учун ҳам қишлоқ хўжалиги билан саноат ўртасида тўла паритетни таъминлаш қийин. Лекин қишлоқ хўжалигида ҳам меҳнат унумдорлигини ошириш, кам ишчи кучи билан кўп маҳсулот ишлаб чиқариш, қўл меҳнатини камайтириш, механизациялаш ва автоматлаштириш ҳисобига паритет масаласини бирмунча ҳал қилса бўлади.

Кўпчилик ривожланган мамлакатларда бюджетдан қишлоқ хўжалигига ёрдам бериш механизми ишлаб чиқилган. Масалан,АҚШда қишлоқ хўжалигига ёрдам бериш механизми қуйидагича: ҳар йили давлат пахта, ғалла ва бошқа асосий қишлоқ хўжалик маҳсулотларига фермерлар билан шартнома тузади. Маҳсулот нархи биржада шу маҳсулотларга белгиланган нархдан 15 фоиз баланд қилиб олинади. Агар маҳсулотни етказиб берадиган муддатда нархлар шартномадагидан баланд бўлса- давлат шартномадан воз кечиб, фермерга маҳсулотни биржада сотишга рухсат беради. Нарх биржадагидагига қараганда паст бўлса, унда давлат маҳсулотларни шартномада белгиланган нарх билан сотиб олади. Бунинг фойдали жиҳати шундаки, давлат заҳирасидаги қишлоқ хўжалик маҳсулотлари эвазига айрим йилларда ҳосил яхши бўлмаса ҳам биржадаги талаб ва таклиф мувозанати ҳамда нарх бир меёрда ушлаб турилади.

Қишлоқ хўжалиги билан саноат ўртасида паритет масаласини яна бир мисолда кўриш мумкин. АҚШда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари ишлаб чиқарадиган фермерларнинг ўртача йиллик даромади кейинги беш йил мобайнида 29-34 минг доллар орасида бўлган бўлса, саноат корхоналарида эса 39-45 минг доллар орасида ўзгариб туради. Албатта, бу курсаткичларда, аввало ишлаб чиқариш самарадорлиги ўз аксини топади. Самарадорлик эса кўп омилларга боғлиқ:талаб ва таклиф, иқлим шароити, ишлаб чиқаришни ташкил қилиш, бошқариш, ташқи омилларнинг таъсири ва ҳоказолар.

Паритетни таъминлаш учун АҚШ давлати ҳар йили 300-350 млрд. доллар маблағни бюджетдан ажратиб, бу пулга ҳам маҳсулотни сотиб олади, ҳам қишлоқ хўжалиги учун керак бўлган суғориш иншоотларини қуриш, илмий-муаммоларни маблағ билан таъминлаш, зараркунанда, ҳашоратларга қарши самарали усулларни жорий этиш амалларини бажаради. Ҳукумат ажратадиган маблағ ҳисобига қишлоқ жойларини ичимлик сув, газ билан таъминлаш йўл қуриш ва ободонлаштириш ишлари олиб борилади.

Кўпчилик ривожланган мамлакатларда шаҳар билан қишлоқ, шаҳар аҳолиси билан қишлоқ аҳолиси орасида деярли фарқ йўқ. Қишлоқда ҳам шаҳарда ҳам бир хил имкониятлар, шарт-шароит, одамларнинг маданияти, билими ҳам шаҳардагиларникидан қарийб фарқ қилмайди.

Қишлоқ билан шаҳар орасидаги товар айрибошлашни мувозанатга келтиришнинг яна бир йўли қишлоққа саноатни олиб келиш.

Ҳозиргача қишлоқ хўжалигида етиштириладиган маҳсулотларни қайта ишлайдиган қувватлар асосан шаҳарларда ташкил қилинган. Масалан, озиқ-овқат, енгил саноат корхоналари шаҳарларда жойлаштирилган бўлиб, қишлоқда фақат пахта тозалаш заводлари қолдирилган.

Агар қишлоқда тайёр маҳсулот чиқарадиган корхоналар жойлаштирилса, бу билан қишлоқ хўжалигидаги банд аҳолининг бир қисми саноат корхоналарига ўтказилиб, даромаднинг ҳам маълум қисми қишлоқда қолган. Шу асосда унинг иқтисоди анча бақувватлашади.

Президент Ислом Каримовнинг саъй-ҳаракатлари билан саноатни қишлоққа яқинлаштириш, у ерда хизмат кўрсатишнинг кенг тармоқларини вужудга келтириш борасида амалга оширилаётган ишлар айниқса катта аҳамият касб этмоқда. Қишлоқ жойларда ҳозиргача 30 мингга яқин корхоналар ишга туширилди. Уларда 107 мингта иш ўринлари ташкил этилди. Бироқ бу борадаги иш суръатлари мутлақо қониқарли эмас. Ваҳоланки юртбошимиз яқин келажакда қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришидаги 1-1,5 миллион кишини бошқа соҳаларга ўтказиш вазифасини олга сурди. Бу вазифанинг муваффақиятли ҳал этилиши билан ҳам шаҳар билан қишлоқ орасидаги иқтисодий мувозанат ҳам бир-бирига яқинлашар эди.

Хуллас, паритет масаласини тиклаш учун қишлоқ хўжалигида асосий эътиборни ердан, сувдан, техника, ўғитдан, меҳнаткаш меҳнатидан самарали фойдаланишга қаратилиши керак.

С. Салимов, профессор.

ИСТЕЪМОЛЧИ МАНФААТИ — МУҚАДДАС

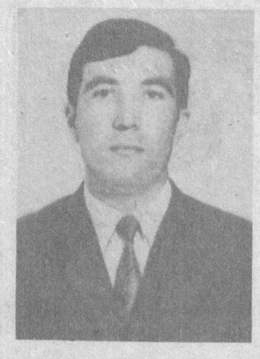

Қўшнимнинг хонадонига бу кеч ғам соя ташлади. Сарвқомат дилбанди тўшакка михланиб қолди. Онанинг қалби қайғудан изтиробга тушиб, нуридийдасининг кипригини кўтаришига умид боғлаб, чуқур ботган ковоқларига нигоҳини қадаган... Ота қон қуювчи мосламани олиб келди. Нажоткорнинг қўли-қўлига тегмайди, мослама орқали қон юборила бошланди. Аммо дам ўтмай мосламанинг найчасида қон қотиб қолганлигидан муолажа тўхтатилди... Ота-онанинг кўзлари нажот ахтариб, шифокорга термулади.

— Мослама сифатсизлигидан қон қуйишга яроқсиз экан... яроқсиз... яроқсиз...

Ота-онанинг миясида шу сўзлар чарх уради. Омонат иш овора қилиб, қариндош-уруғлар оёққа турдилар: яроқлиси қидириларди...

Машъум воқеа қалбларга андуҳ, дилга ғазаб солади. Нима бўлаяпти ўзи? Бозорларимизда бир ёмғирлик ҳоли бор омонат кийимлар сотилса. Либослар ҳам майли-я, аммо сифатсиз дори-дармон ва тиббий ашёларни сотиб олиб, панд еяётган истеъмолчининг пули-ю хуни куйгани нимаси?! Бизнинг савдогарларимиз сарҳад билмай юртлар оша сара моллар билан савдо қилган. Буюк ипак йўлига тижоратчиларимиз асос солишган.

Дилимдаги андуҳ адоқсиз саволларга айланиб, республика дори ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармасига етаклади...

Суҳбатдошим дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш бош бошқармаси бошлиғи муовини, дори воситалари экспертизаси ва стандартлаш давлат маркази раҳбари, фармацевтика фанлари доктори, Нью-Йорк академиясининг аъзоси Аҳмад Ниғмонович ЮНУСХЎЖАЕВ.

— Аҳмад Ниғмонович, республикамизга сифатсиз дори-дармон ва тиббий жиҳозлар кириб келишини ҳеч бир сўз билан оқлаб бўлмайди. Аммо уни харид қилаётган мижозни қандай муҳофаза қилиш мумкин?

— Тўғри айтасиз. Сифатсиз дори-дармон ва тиббий ашёларни сотиш, ҳеч бир қуюшқонга сиғмайдиган ҳолат. Дори-дармонларни синаб кўриш, баҳо бериш ва қўллашга рухсат этиш билан бошқармамиз шуғулланади. Ана шу мақсадга муштарак яқинда фармназорат бўлими ҳам очилди. Бу эса зиммамиздаги вазифанинг янада масъулиятли эканлигидан дарак беради.

Маълумки, дори ишлаб чиқариш ўта масъулиятли соҳа бўлиб, инсоннинг саломатлиги унга бевосита боғлиқ. Шу боис дори ишлаб чиқариш технологиясида уни қадоқлаш, сифатини текшириш, сақлаш, ташиш, жараёнларини меъёрлашга оид қатор қоида ва йўриқномалар мавжуд. Мана шу қоидаларнинг бирортаси бузилгудек бўлса, сифатсиз дорининг пайдо бўлишига сабаб бўлади.

Фармацевтик назорат бўлимимизга эса, республикамиз ҳудудидаги мулк тури ва қайси ташкилот тасарруфида бўлишидан қатъий назар, дори ишлаб чиқарувчи корхоналар фаолиятидаги барча технологик жараёнлардаги чекланишларнинг олдини олиш, яъни сифатсиз дорилар таъсиридан халқимизни ҳимоя қилиш вазифаси юклатилган. Мазкур бўлим томонидан ҳозиргача ундан ортиқ дори-дармон ишлаб чиқарувчи корхона ва фирмалар фаолияти текширилди. Натижада кўпгина корхоналарда дори тайёрлаш технологияси: унинг меёрий техник ҳужжатлари, сақлаш шароитлари ва сифат курсаткичлари бўйича қатор камчиликларга йўл қўйилаётганлиги аниқланди. Сифат курсаткичига таъсир қиладиган қоидалар бузилган корхоналарда, жумладан, микробиология ИТИ «Ором» кичик корхонасининг «Бифидум бактерин», «Лактобактерин» препаратлари, тиббиёт халқ академиясининг «Жондор» ювувчи воситасини ишлаб чиқариш тўхтатилди. Қоида бузувчиларга нисбатан тегишли чора кўрилди.

— Илгарилари бемор учун врач тавсия этган дорилар рецепт орқалигина сотилар эди. Эндиликда баъзи дорихоналардан дориларни харид этишда рецептнинг ҳожати бўлмаяпти. Шу тўғрими?

— Аввало рецепт билан сотиладиган дорини рецептсиз сотиладиган доридан фарқлай билиш керак. Дорихоналаримизда эса бунга қатъий амал қилиниши лозим. Қанчалик фойда келтирмасин, рецепт билан бериладиган дорини фақат рецепт орқали сотиш лозим.

— Мана Олой бозорими, Эски шаҳардами ҳар қадамда «дорифуруш»ларга дуч келинади. Улар на рецептни тан олишади, на бирор дорини сақлаш усулини билишади...

Халкимизда арзон шўрва татимас деган хикматли нақл бор. Бироз арзонлигига учиб, кўчакўйдаги махсус лицензияга эга бўлмаган кўчма дўконлардан дори-дармонларни, тиббий ашёни сотиб олавермаган маъқул. Бу ишда мижозларнинг ҳам бизларнинг ишимизга кўмак беришлари керак бўлади. Яъни, фақат дорихоналарга давлат рўйхатига киритилган дори воситаларини сотиб олишлари керак. Зеро, дорихоналардаги дориларни сақлаш қоидаларининг санитария ҳолатлари қатъий текширилгандан кейингина лицензия берилган, қолаверса, фақат сифатли дори-дармон, тиббий ашёларнинг сотилиши назорат остида бўлади. Фақат давлат андозалари талабига жавоб берувчи дориларгина давлат рўйхатига киритилишини ёдда сақлаш керак.

— Республикамизда дори-дармон ишлаб чиқарувчи бир нечта кўшма корхоналар ишга туширилмокда. Мазкур корхоналарда сифатли дори ишлаб чиқаришга эътибор қандай?

— Мамнуният билан таъкидлаш лозимки, ҳукуматимизнинг аҳолини дори-дармонга эҳтиёжини тўла қондириш мақсадидаги саъй-ҳаракатлари ўз натижаларини бераётир. Жумладан, Тошкентдаги Германиянинг «Хехст» фирмаси билан ҳамкорликда ташкил этган «Ўзбек — Хехст-фарма», Термизда Ҳиндистоннинг «Аджанта» фирмаси билан ҳамкорликда тузилган «Сурхан-Аджанта» қўшма корхоналари фаолият курсата бошлади. Яқинда фарма назорат бўлимимиз ходимлари «Сурхон—Аджанта» қўшма корхонасини текширувдан ўтказдилар. Корхона таблетка ва капсула ҳолидаги «генерик» дори шакллари ишлаб чиқаришга ихтисослаштирилган. Корхонадаги шарт-шароитлар, меъёрий техник ҳужжатлар, ишлаб чиқарилган дори-дармонларнинг сифат курсаткичлари халқаро стандартлар талаби даражасида эканлиги аниқланди. Дори ишлаб чиқаришнинг ягона халқаро қонун-қоидаси бор. Мазкур тартибни бузишга ҳеч бир дори тайёрлайдиган корхонанинг ҳаққи йўқ.

Акс ҳолда дори сифатига путур етади.

— Тиббий ашёлар хусусида ҳам бир савол. Шаҳардаги баъзи бир тижорат дўконларида Хитой, Эрон ва Покистонда ишлаб чиқарилган бир марта қўлланиладиган шприцлар, инфузион системаларни учратиш мумкин. Бу шприц ва системалар давлат назоратидан ўтказилганми?

— Маълумки, Вазирлар Маҳкамасининг 1995 йил 25 майдаги 181-сонли қарорига мувофиқ дори-дармонлар билан бир қаторда тиббий техника ва ашёлар, даволаш озиқ-овқат маҳсулотлари сифат назорати, стандартизацияси ва сертификация масаласи Вазирлик қошидаги дори воситалари ва тиббий техника сифатини назорат қилиш Бош бошқармаси зиммасига юклатилган. Бош Бошқарманинг таркибидаги дори воситалари сифатини назорат қилиш ва стандартлаш Давлат Марказидан бошқа идоралар ушбу махсулотларга мувофиқлик сертификатларини бериш ҳуқуқига эга эмас. Худди дори воситалари каби, давлат рўйхатига киритилмаган тиббий ашёларни Республикамизга олиб келиш ноқонуний ҳисобланади. Ҳақиқатдан ҳам рўйхатдан ўтказилмаган айрим шприц ва инфузион системаларни республикамизга олиб келиш ҳоллари кузатилди. Шунинг учун соғлиқни сақлаш вазирлигининг республика солиқ қўмитасининг Бош божхона Бошқармасига қилган мурожаатига асосан 1995 йил 26 январдан Божхонанинг 110-сонли курсатмаси кучга кирди. Курсатмага мувофиқ махсус текширувдан ўтказилиб, давлат рўйхатига киритилмаган шприц ва бошқа тиббий ашёлар республикамизга киритилиши тақиқланади. Бу тадбир республикамизга сифатсиз ашёлар киритилишининг олдини олишда муҳим омил бўлиб хизмат қилиши табиий.

— Ҳозирги кунда ойнаи жаҳонда, радио ва газеталарда турли дори-дармонлар, уларнинг таъсирчанлиги, организм учун безарарлиги, патентлар билан ҳимояланганлиги баён этилган рекламалар берилмоқда. Аксарият одамлар эса дори фақат даво бўлади деб ўйлашади...

— Ҳозирги кунда республикамизда дори-дармонга танқислик йўқ ҳисоб. Талаб камайган жойда таклиф кучаяди. Бошқа маҳсулотлардан фарқли ўлароқ дори-дармон рекламасига оид қатор аҳлоқий мезонлар мавжуд. Кўпгина ривожланган давлатларда дори рекламларида бу мезонларга риоя қилинади. Оммавий нашрларда реклама фақат врач рецептисиз бериладиган ва шу давлат ҳудудида расмий тан олинган, яъни давлат рўйхатига киритилган дори-дармонларга нисбатан берилиши мумкин. Узбекистон Республикасининг «Сертификация ҳақидаги қонун» ида мувофиқлик сертификатига эга бўлмаган маҳсулотларни реклама қилиш таъқиқланади, деб кўрсатилган. Маълумки, организм учун мутлақо безарар дорининг ўзи мавжуд эмас. Дори танага ёт бўлиб, у ёки бу даражада ножўя таъсирга ҳам эга. Реклама маълумотларида эса, ана шу салбий таъсиротлар ҳақида айтиб ўтмаслик мазкур дорининг ноўрин қўлланилишига сабаб ҳам бўлади. Шу боис реклама роликларидаги маълумотлардан фақат дорининг номи, шакли ва дорихона манзилгоҳини билиб олган ҳолда, унинг таъсирчанлиги, хусусида врач билан маслаҳатлашиб иш тутган маъқул. Умуман, касалликнинг ўзига эмас, балки унинг сиртқи аломатларига таъсир қилувчи дори-дармонларга эҳтиёткорлик билан ёндошган маъқул. Баъзи дори-дармонларни рекламаларда учраб турадиган турли патентларга эга эканлиги ҳақидаги маълумотлар унинг сифатига берилган ҳафолат ўрнини боса олмайди. Чунки олинган патент гувоҳномаси тиббий маҳсулотни реклама қилишга ва амалиётда қўллашга асос бўла олмайди.

Аҳолини сифатсиз дори-дармон таъсиридан ҳимоя қилишнинг яна бир муҳим омили Республикамизда шу кунда ўта долзарб бўлган дори-дармон яратувчи, яъни ишлаб чиқарувчи ва сотувчилар мажбурият, ҳуқуқ ва масъулиятларини аниқ белгилаб берадиган «Дори-дармон ҳақида» ўз қонунимизни қабул қилишдир. Мазкур қонун лойиҳасининг матни Олий Мажлисга тақдим этилган.

Уни кечиктирмай қабул қилиш сифатсиз дори-дармонларнинг тайёрланишига ҳамда чет эллардан келаётган сифатсиз дорилару, тиббий ашёларнинг йўлига ишончли тўсиқ қўяди.

Зеро, истеъмолчи манфаати муқаддасдир.

— Мазмунли суҳбатингиз учун ташаккур.

Фазилат ҲОЖИҚУЛОВА суҳбатлашди.

Касаба уюшмаларида

ҚИЗИҚАРЛИ МАШҒУЛОТ

Тошкент шаҳар касаба уюшмалари кенгашида янги меҳнат кодексини урганишга бағишланган ўқув машғулоти ўтказилди. Меҳнаткашларни ҳуқуқий ва ижтимоий ҳимоя қилиш бўлими мудири А.Тўйчибоев «Янги меҳнат кодекси тўғрисида» сўз юритиб, ундаги янгиликлар, қонуннинг ўзига хос хусусиятлари, афзалликлари хусусида атрофлича тўхталди.

Ўқув машғулоти савол-жавоблар асосида қизиқарли ўтди.

Улуғбек ПЎЛАТОВ.

Тошкентда қад ростлаётган янги бинолар шаҳар хуснига хусн кўшмоқда. Сиз кўриб турган сурат «Ҳадра» майдонида тасвирга туширилган. 86 хона, 7 қаватли бу бинони «Ташжилинвест» курувчилари тиклашди. Олдинги маррада пайвандчилар Куанбой Ўтенов, Шоюсуф Мансуров ва Олимжон Тожибоевлар.

Р.Галиев олган сурат.

ДИҚҚАТ-ЭЪТИБОР: ХОДИМЛАР МАЛАКАСИ

Бозор иқтисодиёти муносабатларига ўтиш жараёнини бошдан кечираётган мамлакатлар олдида ижтимоий жабҳаларда бир қатор вазифалар ўз ечимини кутиб турибди. Ислоҳотлар даврида ижтимоий сиёсат дастурлари ва лойиҳаларнинг самарали амалга оширишда етук мутахассис-олимларнинг малакали фаолияти катта аҳамиятга эгадир. Уларни тайёрлаш ишида миллий давлатлар қаторида Жаҳон банки идоралари ҳам ҳайриҳоҳлик билан иш олиб боришаётир. Хусусан Жаҳон банки Иқтисодий тараққиёт Институтининг аҳоли заҳиралари бўйича Бўлими аҳолининг ижтимоий ҳимояси, таъминоти, унинг ҳуқуқий томонлари мавзулари бўйича республикада маҳсус семинар, ўқув машғулоти ва амалий учрашувларни улуксиз ташкил этиб келмоқда.

21-24 февраль кунлари Тошкент Давлат университетининг Иқтисодиёт факультети ҳамкорлигида «Ўтиш даври иқтисодиётида ижтимоий сиёсат» мавзуидаги семинар ана шу дастур доирасида ўтказилди. Семинар, асосан ижтимоий соҳадаги давлат хизматчилари учун мўлжалланган бўлиб, унда республикамизнинг таниқли иқтисодчи олимлари, бир қатор вазирлик вакиллари, бошқарма бошлиқлари, бўлим мудирлари қатнашди.

Турт кунлик ўқув машғулотининг ҳар бир куни ижтимоий сиёсатнинг алоҳида муҳим йўналишига бағишланди. Масалан, семинарнинг биринчи куни «Макроиқтисодий ва ижтимоий индикаторлар» мавзуидаги муаммоларга бағишланган бўлса, кейинги кунлари «Меҳнат бозори, ижтимоий ҳимоя ва хизматлар»,«Ижтимоий соҳани молиялаш»,«Ижтимоий хизматлар» номларига жамланган ижтимоий масалаларни қамраб олинди.

Семинар директори, ТошДУ Иқтисодиёт факультети декани Абдураҳим Ваҳобов «Ҳудудлар иқтисодий ривожланиши ва уларнинг дифференциацияси» мавзуида фикр юритар экан, Ўзбекистон минтақасида ҳудудий фарқланишлар юқорилигини эътироф этди. Хусусан, республиканинг Шимолий қисми экологик муҳофазага кўпроқ муҳтож бўлса, Сурхондарё ва Қашқадарё вилоятларида ижтимоий хизмат кўрсатиш соҳаси оқсаётгани эслатилди. Шунингдек, табиий жойлашиши, ишлаб чиқариш даражаси юқорилиги ва бошқа бир қатор сабабларга кўра республика ялпи миллий даромадида Тошкент шаҳри ва вилоятининг улуши 70 фоизга тўғри келиши таъкидланди.

-Жаҳон тараққий этган мамлакатларила ҳам ҳудудий фарқланишлар бўлади,-деди маърузачи А.Ваҳобов.- Бу - ривожланишнинг табиий жараёни. Бироқ, бу узаро фарқланишлар орасидаги курсаткичларни иложи борича қисқартириб, вилоятлардаги турмуш тарзини юқори поғонага кўтариш ислоҳотларнинг бош мақсади бўлиб қолмоғи даркор.

«Меҳнат бозори ва унинг шаклланиш муаммолари» мавзуида маъруза қилган Республика Ташқи ишлар вазирлиги халқаро ташкилотлар бошқармаси бошлиғи, профессор Рустам Шодиевнинг фикрлари ҳам семинар қатнашчиларида катта қизиқиш уйғотди.

Иқтисодий ривожланишнинг бозор муносабатлари йўлидан борган мамлакатларда ишсизлик муаммосининг кўндаланг туриши табиий. Техника-технологиянинг маҳаллий саноатга кенг кўламда жалб қилиниши натижасида республикамизда бандлик муаммоси жиддий тус олди. Қолаверса аҳолиси 22 миллион 300 минг кишига етган Узбекистонда йилига 320 минг атрофида меҳнатга лаёқатли янги аҳоли тоифаси етишиб чиқмоқдаки, бу ҳам ўз навбатида муаммони бир мунча кескинлаштиради.

Профессор Р.Шодиев республикада кичик ва ўрта бизнесни ривожлантириш, янги-янги иш жойларини ташкил этиш, хорижий банк ва компаниялар ажратаётган кредиторларни янги техника-технологиялар сотиб олишга сарфлаш йўллари ҳақида кенг тўхталди. Тарихдан маълумки, иқтисодий ислоҳотларни амалга оширган Лотин Америкаси мамлакатлари ўз вақтида иқтисодий шароитларни мувозанатга келтириши учун Жаҳон банки томонидан ажратилган кредитларни ишлаб чиқаришга эмас, балки аҳоли истеъмоли учун сарфлаб юборган. Қарабсизки, мамлакатларнинг тараққиётига хизмат қилиши лозим бўлган «омонат сармоялар» қисқа давр ичида «сб битирилиб», қитъа давлатларини қасотга учратади.

Шу ўринда Р.Шодиев «Аждарҳо мамлакатлар» атамаси билан машҳур бўлган шарқий мамлакатларнинг кредит билан ишлаш тажрибалари хусусида тўхталди. Сармояни тўғри сарфлаш, иш фаолиятини аниқ белгилаб олиш, ва ишчи бошқарув тизимларининг йўлга қўйилгани Япония, Хитой, Жанубий Корея сингари «аждар»ларни рўёбга чиқарди. Узбекистон тараққиётнинг ана шундай самарадор йўлидан бораётгани алоҳида таъкидланди.

Ўйлашимизча, республикамизда амалга оширилаётган ислоҳотлар жаҳон тажрибалари синовидан ўтди, мамлакатларнинг истиқболи учун хизмат қилган йўлдан боратир. Шунинг учун иқтисодиёт, ижтимоий соҳа ва бошқа жабҳаларда малакали мутахассисларни тайёрлаш биринчи галдаги вазифалардан бири бўлиб қолмоқда. Куни кеча ўз ишини якунлаган илмий анжуман шу жиҳатдан ҳам алоҳида қимматга эгадир.

Нодир АЛИМОВ, «Ишонч» мухбири.

МЕҲНАТКАШЛАР МАНФААТЛАРИНИ КЎЗЛАБ

Узбекистон Республикаси Соғлиқни Сақлаш вазирлигида Республика Соғлиқни сақлаш вазири Шавкат Каримов билан Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг раиси Озода Муҳиддинова, вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмалари қўмитаси раисларининг учрашуви бўлиб ўтди. Учрашувда Узбекистон касаба уюшмалари Федерацияси Кенгаши соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитаси ҳамда Соғлиқни сақлаш вазирлиги ўртасида шартнома имзоланди. Унда касаба уюшма фаоллари, вилоят соғлиқни сақлаш бўлимлари, ҳокимиятлар билан биргаликда олиб борилаётган ишлар ўз аксини топди. Соҳа ходимларининг ижтимоий-иқтисодий ва ҳуқуқий муҳофазалари бўйича фикр алмашилди. Учрашувда барча вилоятларнинг даволаш муассасалари раҳбарлари ҳам қатнашдилар.

Учрашувдан сўнг соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг III пленуми бўлиб ўтди. Пленум ишида 4 кишидан иборат ишчи гуруҳи тузилди. Унда Марказий Қўмитанинг иккинчи қурултойи талаб ва вазифалари асосида олиб борилаётган ишлар муҳокама қилинди. Ушбу масала юзасидан Фарғона вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси қўмитасининг раиси П.Қосимова, Бухоро вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Қўмитасининг раиси Ш.Султонов, Сурхондарё вилоя соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Қўмитасининг раиси Д.Авлиеқулова ҳамда Сирдарё вилоят соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Қўмитасининг раиси Б.Каттабековалар сўзга чиқиб, вилоят тармоқ қўмитасида амалга оширилаётган ишлар, айрим камчилик ва нуқсонлар тўғрисида тўхталиб ўтдилар.

Пленум ишини Узбекистон Республикаси касаба уюшмалари Федерацияси кенгашининг раиси муовини, Соғлиқни сақлаш ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг раиси О.Муҳиддинова бошқарди.

Йиғилишда Узбекистон Республикаси Соғлиқни сақлаш вазирининг биринчи ўринбосари Равшан Султонов иштирок этиб, маъруза қилди. Йиғилганларни қизиқтирган барча саволларга жавоб бериб, қилиниши лозим бўлган галдаги вазифалар тўғрисида гапирди.

Учрашув фикр ва мулоҳазаларга бой, мунозара руҳида ўтди.

М.ЎРМОНБЕКОВА, «Ишонч» мухбири.

Улкамизнинг кўҳна масканлари

ЧИЛПИҚ ҚЎРҒОНИ

Тарихий жой номлари этнография, жўғрофия ва тилшуносликнинг қимматли ёдгорликлари бўлиб, жамият ва маданият тараққиётининг турли босқичлари ҳақида тасаввур беради. Уларни ўрганиш, муҳофаза қилиш ва тиклаш ниҳоятда муҳим ва савоб ишдир.

Туманимиздаги қадимий-тарихий обидалардан бири - Чилпиқ қўрғони ҳақида турфа фикрлар мавжуд. У Амударё туманининг ўнг соҳили, Султон Вас Ғарб тармоғида жойлашган бўлиб, 1940 йиллан бошлаб Хоразм тарихий экспедицияси томонидан бир неча бор текширилган. Профессор С.Толстов бу тарихий ёдгорликдан топилган сопол синиқлари архитектураси, тошларга чизилган ёзувларни ўрганиб, Чилпиқ қўрғони мурдалар қўмиладиган жой бўлган, деб ёзади.

Тарихдан яхши маълумки, ислом дини Ўрта Осиёга кириб келгунга қадар Эрон ҳамда Хоразмда вафот этган одамларни тепага олиб чиқиб, ялангоч ҳолда ташлаб қўйишган. Мурданинг гўштини қушлар ва ёввойи ҳайвонлар еб тугаттандан сўнг суякларини йиғиб, лойдан ёки ҳажадан (алебастрдан) ясалган туртбурчакли идишга солиб, ўз қавмига тегишли қабристонга кўмишган. Бу фанда зооастризм дини ва диний дастури деб ҳам юритилган.

Чилпиқ қўрғони шарсимон тепанинг юқорисида лойдан қурилган. Баландлиги 35 метр чамасида. Айланасининг узунлиги 60 метрни ташкил этади. Тепаликка олиб чиқадиган зинапоя ҳам бўлган.

Қўрғоннинг қад кўтариши янги эранинг IУ-У асрларига, Хоразмда афригитлар династияси ҳукмронлик қилган даврларга тўғри келади. Ундан топилган анжомлар, қора тошдан иборат пойдевори устига қурилган майдонча ҳамда бу ердаги турли битиклар ёдгорликнинг диний амаллар бажариладиган жой бўлганлигидан далолат беради. Чилпиқдаги тошларга ўйиб ёзилган белгилар - қадимги Хоразм ҳалқининг пиктографияли хатларидан нишонадир. Пиктограмма - муайян бир харакат ёҳуд воқеанинг расми солинган қадимги ёзув шакли. Бу расмлар қадимги Хоразмнинг бронза даврига мансуб бўлиб, воҳадаги энг дастлабки ёзувчизув эсдаликлари ҳисобланади. Шунингдек, қадимги ёзувлар Нукус шаҳридан 20 километр чамаси оралиқда жойлашган Бештепа қиридан ҳамда Қора тепадан ҳам топилган. Бештепада чавандоз, уруш ҳаракатлари, тева, қилич, елканлик кема тасвирлари ўйиб солинган ёзувлар, Қоратепада эса турли чизмалар, чатироч, учбурчакли геометрик шакллар учрайди. Булардан бири XII асрдаги Хоразм шоҳи Текашга тегишли. Иккинчиси XVII асрда яшаган Абдулгозихон (Абдулғози Хива хони ва машҳур тарихчи бўлган) фарзанди Ануша Муҳаммад Баҳодирхонга тааллуқли бўлиб, араб алфавитида тошга ўйиб ёзилган. Чилпиқ, Бештепа, Қоратепадаги антик даврларда яшаган қавмларимиздан қолган тарихий эсдаликлар бўлиб, хозирги илм-фан учун қуплаб қизиқарли маълумотлар беради.

Халқимиз ўртасида шундай ривоят юради: эмишки, душмандан сақланиш учун ота-боболаримиз Чилпиқ қўрғонини Амударё тупроғидан лой қориб қуришган. Қўрғоннинг тепасида ҳар куни 8 киши қоровуллик қилган. Мабодо бирор ҳавф тўғилгудек бўлса, ўрмондан келтириб қўйилган қурук ёғочлардан ўт ёқилган. Оловнинг тутунини кўрган ҳар бир киши дарров қабила оқсоқолига бориб хабар берган. Чунки тутуннинг чиқиши душман бостириб келаётганидан огоҳлантириш эди.

Яқинда вақтли матбуотда Чилпиқ қўрғони осмон жисмларини урганувчи обсерватория (расадхона) бўлганлиги ҳақида ўқиб қолдим. Энди мушгарийларимиз ўртасида ҳеч шубҳасиз бу учта талқиннинг қайси бирига ишонса бўлади, деган савол тўғилиши табиий. Тарих сир-синоатлари ҳақида дабдурустдан хулоса чиқариб бўлмайди, албатта. Лекин юқоридаги талқинларнинг барчасини ўз замонасидан келиб чиқиб урганадиган бўлсак, ҳар бири узича тўғри. Ҳар қалай шундай дейишга асос бор.

Юқорида биз Чилпиқ қўрғонининг IУ-У асрларда шакллганлиги ва мурдаларни қўмиш амаллари бажариладиган жой бўлганлигини эслатдик. Бу удум кейинги асрларда ўз ифодасини йўқотган бўлиши мумкин, чунки уша даврга келиб Ислом динига асос солинганлиги тарихдан маълум. XIII-XIУ асрларда Чилпиқ қўрғонидан осмон жисмларини урганиш учун обсерватория сифатида фойдаланилган бўлса керак. Сабаби уша вақтларда Ўрта осиёда Улуғбек осмон илмининг мутафаккирлари яшаб ўтганлигини яхши биламиз.

Хулоса қилиб шуни айтиш мумкинки, биз ўз тарихимизни, кўҳна маданиятимизни чуқурроқ урганишимиз керак. Бу она - Ватан ва мустақиллик қадрини англашга, ёшлар қалбида миллий ифтихор, бош меросимизга нисбатан меҳр-муҳаббат туйғуларини шакллантиришга ёрдам беради.

И.ХОЛМУРОДОВ, Амударё туманидаги А.Навоий номли мактаб ўқитувчиси.

МАКТАБ ВА ИЖТИМОИЙ ҲИМОЯ

ИҚТИСОДИЙ МУСТАҚИЛЛИК КЕРАК

Мустақиллик шарофати билан барча соҳада бўлгани каби халқ таълими муассасаларида, шу жумладан, умумтаълим мактабларида ҳам ўқувчиларга нафақат пухта таълим-тарбия бериш, балки иқтисодий базани мустаҳкамлаш учун янги имкониятлар вужудга келмоқда. Бинобарин мактабда тадбиркорликни йўлга қўйиш бир жиҳатдан ўз-ўзини моддий таъминлашга кўмак берса, иккинчидан таълим самарадорлигини ошириш ҳар жиҳатдан етук ва касб-ҳунарли ёшларни камол топтириш учун замин яратади.

Чиндан ҳам бугун иқтисодий омиллар ҳақида ўйламаган одамга қийин. Бозор шароитида мактабда тадбиркорликни йўлга қўйиш ва уни ривожлантириш, албатта, пухта иқтисодий билимни, ишга нисбатан фидойиликни тақозо этади. Биз буни ўз тажрибамиздан яхши биламиз. 1995 йил баҳорида Пешку туман ҳокимлиги ва оталиқ ташкилот — Шариф Эргашев номли жамоа хўжалиги қарорига мувофиқ чўл ҳудудидан бир гектар ер олиб, деҳқончилик қила бошладик. Мактаб дирекцияси билан пахта тозалаш заводи ва қабул пункти ўртасида тузилган шартнома туман ҳокимлиги томонидан тасдиқланди. Шундай қилиб, мактабимиз пахта етиштириш ва давлатга сотиш бўйича ҳуқуқий мақомга эга бўлди.

Биз мўлжал бўйича белгиланган ердан 25 центнердан ҳосил олишни режалаштирган эдик. Ўқитувчиларимиз, ишчи-хизматчиларимиз ва ўқувчиларимизнинг фидокорона меҳнати билан 3,2 тонна пахта тайёрлаб, ҳосилдорликни 32 центнерга етказдик. Бу борада жамоа хўжалиги бошқаруви яқиндан ёрдам берди, техника ва минерал ўғитлар билан таъминлаб турди.

Бир сўз билан айтганда, эрта баҳордан бошланиб кеч кузда якунланган фаолиятимиз натижаси ёмон бўлмади. Давлатга сотилган пахтамизнинг ҳар бир килограмига 1 сўм 20 тийиндан пул берилганлиги мактабнинг давлат банкидаги ҳисоб-рақамига 20 минг сўм тушганлиги фикримиз далилидир.

Қувончли томони яна шундаки, пахтамиздан олинадиган ёғ, кунжара каби маҳсулотлар ҳам мактаб ихтиёрига бериладиган бўлди. Ишлаб чиқариш фаолияти билан чекланиб қолмай, ҳомийлар излаяпмиз, улар билан яқиндан ҳамкорлик қилаяпмиз. Жумладан, 1995 йил давомида ҳомийлар ҳисобидан мактаб ҳисоб рақамига

20 минг сўм пул ўтказилди. Бу пулни синф хоналарини газлаштиришга сарфладик. Мактаб агроучасткасидан унумли фойдаланиш, металлолом ва макулатура ҳисобидан ҳам ўз маблағларимизни кўпайтиришга ҳаракат қиляпмиз.

Даромадларнинг ҳаражатига келсак, улар асосан мактаб биносини жорий таъмирлашга, синф хоналари, кабинетлар ва залларни эстетик безатишга, ўқитувчи ва ўқувчиларни моддий рағбатлантиришга, муҳтожларга моддий ёрдам беришга, ўқув қуроллари, хўжалик моллари сотиб олишга турли оммавий тадбирларни ўтказишга сарфланмоқда.

1995—1996 ўқув йили бўйича туман олимпиадасида 1-ўринни олган ўқувчига 100 сўм, ўқитувчисига 200 сўм, вилоят олимпиадасида 1-ўринни олган ўқувчига 250 сўм, ўқитувчисига 500 сўм пул мукофоти таъсис этдик.

Барча фанларни фақат аъло баҳоларда ўзлаштирган ва ўз хулқи билан намуна бўлган ўқувчига чорак якуни бўйича 20—100 сўм миқдорида стипендия беришни йўлга қўйганмиз.

Моддий ғамхўрликдан педагогларимиз ҳам четда қолишаётгани йўқ. Ўқув-тарбия жараёнида ўзини кўрсатган, меҳнат шартномасини талабдагидек бажараётган ўқитувчи ва синф раҳбарларининг синф хоналари, фан кабинетлари қўшимча даромад ҳисобидан жиҳозланмоқда.

Синф бурчаклари, деворий газеталар, турли кўргазмалар ва бошқалар ҳақида ҳам шу фикрни айтиш мумкин.

Умуман, молиявий маблағлар ошиши билан таълим-тарбия жараёнини такомиллаштириш, ўқитувчи ва ўқувчиларимизни ижтимоий ҳимоялаш учун янги имкониятлар туғилмоқда.

Шу ўринда бир муаммо хусусида тўхталиб ўтмоқчи эдим.

Ўзбекистон Республикасининг таълим тўғрисидаги қонунида ва умумтаълим мактаби тўғрисидаги Низомда «Мактабнинг молиявий маблағлари ўзининг тўла ихтиёрида бўлади ва у олиб қўйилмайди», дейилган.

Бу бизни жуда қувонтиради, лекин ўйлаб турибмиз: давлат солиқ инспекцияси ер солиғи, даромад солиғи деб мактабни безовта қилмасмикин?

Етиштирган пахтамизнинг режадаги 100 фоизини тўлиқ олишга ҳақлимизми ёки жамоа хўжаликлари қатори фақат 40 фоизи тегадими?

Агар мактаб ишлаб чиқариши (агроучасткадан ташқари) солиқ ва тўлиқ чегиришлардан холи бўлса, унинг иқтисодий имкониятлари янада кенгайган бўларди. Бу эса пировардида мактабнинг молиявий мустақиллигини таъминлайди. Молиявий мустақиллик бўлган жойда эса ижтимоий ҳимоя устивор аҳамият касб этиши муқаррар.

Пўлат ҲАЙИТОВ,
Пешку туманидаги 38-ўрта мактаб директори.

Таниқли адиб, Ўзбекистонда хизмат кўрсатган санъат арбоби Омон Мухторнинг «Йиллар шамоли», «Эгилган бош», «Минг бир қиёфа», «Кўзгу олдидаги одам», «Тепаликдаги хароба» романлари ўқувчиларга таниш. Ёзувчи яқинда «Ффу» деган янги ривоят роман ёзди. Асарда абадий мавзу— Эзгулик ва Ёвузлик баҳси қаламга олинган бўлиб, оддий меҳнат кишиларининг маънавий дунёси, улуғворлиги акс эттирилган. Асар ривоят бўлгани учун унда шартли, ҳаёлий ҳолатларга ўрин берилган.

Роман «Шарқ юлдузи» журналида тўла эълон қилинмоқда. Унинг бир улушини газетахонларимиз эътиборига ҳавола қилаяпмиз.

«ФФУ»

ОМОН МУХТОР

ривоят роман

(.., Устида жанда, бошида қулоҳ — бир тўп қаландарлар: «Ҳақ дўст, ё Оллоҳ!» — деганча бозорни айланиб, карвонсаройга бормай, тўғри қабристонга келиб, тамадди қила бошлашди. Биров, нега бундай қилдинглар, деб қизиққанида, улар кулишди:

— Ҳамманинг ҳам охири келадиган жойи шу...)

ОСТОНАДА СОЧИЛГАН САТРЛАР

Бу ёзганим барчаси — эски гап.
Биронта янги гап йўқ! Тополмайсиз.
Лекин сизни эски гаплар...
қизиқтирмайдими?!

Менга отам (эски одам эдилар!) бир куни барибир орқага қайтасан, дердилар.
Мен олдинга қараб югурар эдим...
Бу кун қайта бошладим.

Аслида, эгнимиздаги тўн, уйни безашимиз ажралиб турмаса, —
бизнинг ота-боболардан фарқимиз йўқ.

Бу кун янги бўлиб кўринган дунё —
Эртага эскира бошлайди.

Бу дунёга кимлар келиб кетмаган:
Жаранг-журунг,
Жаранг-журунг.
Қум тепаларни оралаб,
Кўнгилда орзу-армонлар —
Олис уфқни қоралаб,
Судралиб борар карвонлар.
Жаранг-журунг,
Жаранг-журунг.
Чархдек айланиб давронлар,
Чирмашиб гўё томонлар, —
Юрак-бағрингни поралаб,
Бирдай судралар карвонлар.
Жаранг-журунг,
Жаранг-журунг.

Ўтиб-тинган не бўронлар,
Йўлларда бўлган суронлар, —
Бизга «бир четдан мўралаб»,
Судралар ҳамон карвонлар.
Жаранг-журунг,
Жаранг-журунг.

Отам ўлганларида, ёнларидан арзимаган уч-тўрт сўм пул чиқди. Қоғозга ўраб, ип билан боғланган.

Очиб қарадик. Бундай ёзув:

«Мени кўргани келган кимдир буни тушириб қолдирган. Топиб, топширинглар. Ишондим...»

«Қорнимга йиғламайман, қадримга йиғлайман!» —

эскими, янгими, гапни одамлар ўхшатади...

Биз, умуман, йиғламаймиз. Аммо:

Йиғлашга тўғри келса, сиз нима деб йиғлайсиз?!

Кулишга тўғри келса-чи?! Масалан?!

Мен бировни севмасам, китоб ёзармидим?!

Остонада овора қилмай, ичкарига бошлайвер, —

гапингни гапиравер чўзмасдан, дейсизми?!

Ҳа, албатта.

Демак...

Марҳамат!

* * *

Бир дўстимиз айтар эди:

«Ақлли бўлсам, нима қилай?!»

У ўзининг ақлли эканлигидан изтироб чекар ва завқланиб, ҳайратланарди.

Бошқа бир дўстимиз кўпинча бошини чайқаб, шундай дер эди:

«Мен ўз ақлимни бировнинг калласига жойлаёлмайман!»

Бу минг йиллик ривоят ана шу — ақлли одамлар тўғрисида!

АЛҚИССА...

Ўтган замонда, ўзимиз томонда, —
бир вилоят бор;
вилоят шаҳарларидан бирида —
катта бозор

(Шаҳрисабз бозорини эслайсизми, Ғиждувон бозорининими?! —
лекин, у
худдит ҳовуз; чуқурликда жойлашган;
бу ерга атроф тепаликлардан
одамлар
тушиб келишар
эди.

Бозор пайшанба ва якшанба кунлари айниқса гавжум,
қолган кунлар
санжоброқ бўлар эди.
Бу ерда — Шарққа хос, —
анқонинг уруғидан бўлак
ҳамма нарса сотилар эди. Ҳўл мева, қуруқ мева; сомонми? —
сомон, қозонми? — қозон; бешикчи пичоқчи, кулол, заргар, чегачи
дўконлари; ниҳоят, дарвозалар пинжида ёймачилар, атторлар...

Кунлардан бир куни:
мана, шу бозорни
шаҳар фуқароси, оддий қурувчи — Мулла Тошпўлат
тепаликда туриб,
анча томоша қилди,
Унинг аниқ мўлжали йўқ. Уйда зерикиб, кўчага чиққан;
нимадир олсам оларман, деб бозорга қараб юраверган эди. У муайян қарорга келолмай, ахийри, пастга энди.

Кун — чоршанбаи муродбахш. Кеч кира бошлаган; бозорда одам саноқли эди.

Яқин дарвозадан ичкарига кириб, ёймачилар ёнидан ўтиб кетаётганича, Мулла Тошпўлат бехос тўхтади.

Барча ёймачилардан четда, қўқон дўппини бошига қийшиқ қўндирган чувак юзли бир киши эски пўстак устида ўтирар; унинг олдида сотадиган ҳеч вақо кўринмас эди!

Мулла Тошпўлат, бу одам бозорда нима қилиб ўтирибди, деб ажабланди. Қиблага юз тутгани билан у намоз ўқиётган ёки зикр тушаётганга ўхшамайди! Бозор унақа жой ҳам эмас! Тиланчи, десанг, ёнида тўрваси, тўпланган чақа, кирланган сўм йўқ! Бунинг устига, «Худоё, раҳмат айла қўл очиб омин деганларни!» — қабилида бирон калимани мингирлаётгани ҳам йўқ! Обрўли савдогарлар сингари, аксинча, жиддий, кибор ўтирибди! Ҳаммадан қизиқ жойи, афтидан, ўз машғулоти билан банд кимсани эслатади!

Шуларни ўйлаб бир лаҳза тўхтаган Мулла Тошпўлат, йўлида давом этиб, оз-моз мева-чева, кўк харид қилди. Кейин, бозордан чиқиб кетаётиб,
бояги одам қаршисида
яна серрайди.
Ҳеч нарсага тушунолмаётганидан, энди беихтиёр
Мулла Тошпўлат —
у ён ўтди, бу ён ўтди;
ассалому алайкум, деб кўрди;
ҳорманг, деб сўрашган бўлди.

Бироқ чувак юзли киши ғадраниб, бошини ирғашдан нарига ўтмади; Мулла Тошпўлат билан гаплашишга негадир —
рағбат билдирмади.

Мулла Тошпўлат паришонланиб, тепаликка кўтарилганича,
уйига жўнади.

ШУНДАН СЎНГ...

У бояги одамни уч-тўрт кун эслаб, ўйлаб юрди.

Кейин, жонига текканидан:

«Эй, менга шу сабил қолган эканми?! Кўчадаги бировга нима ишим бор? Бошимга ураманми?! — деб, ўз-ўзидан хафа бўлиб, дуч келганини эсламасликка, ўйламасликка қарор қилди.

Унутиши мумкин эди! Лекин —
кейинги пайшанба куни бозорга бориб,
яна кўзи тушди...

Бозор қайнаган кунда ҳам, қўқон дўппили киши —
жиддий, кибор ўтирар; ўз машғлоти билан «банд» эди!

(Давоми келгуси сонда).

БИЗДАН СЎРАБСИЗ

Саволларга Ўзбекистон кимё саноати ходимлари касаба уюшмаси Марказий Қўмитасининг Бош меҳнат ҳуқуқи нозири Абдувоҳид Аҳмедов жавоб беради

> Ходимлар сони (штат бирлиги) қисқариши сабабли муддатидан илгари пенсия тайинлаш тартиби қандай?
>
> **Н. МУҲИДДИНОВ,**
> **Бухоро вилояти**

Ўзбекистон Республикасида амалда бўлган «Фуқароларнинг давлат пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуннинг 14-моддасида белгиланишича, ходимлар сони (штатлари) қисқартирилиши ёки корхоналар, муассасалар ва ташкилотлар тугатилиши муносабати билан бўшатилган ва ишсиз мақомига эга бўлган шахслар (эркаклар — 58 ёшга тўлганда ва иш стажи камида 25 йил бўлган тақдирда; аёллар — 53 ёшга тўлганда ва иш стажи камида 20 йил бўлганда) учун пенсиялар муддатидан олдин тайинланади.

Бундан ташқари «Аҳолини иш билан таъминлаш тўғрисида»ги Қонуннинг 29-моддаси 4-банди талабига кўра умумий иш стажи (шу жумладан, имтиёзли пенсия тайинлаш учун талаб қилинадиган махсус иш стажи ҳам) етарли бўлган ва пенсия ёши арафасидаги ходимлар корхона тугатилиши, штат қисқариши сабабли ишдан бўшатилгандан сўнг 10 кун муддат ичида яшаш жойидаги туман (шаҳар) иш билан бандлик хизматига (меҳнат биржасига) мурожаат қилиб, рўйхатдан ўтишлари шарт.

Бандлик хизмати (меҳнат биржаси) томонидан 3 ой давомида иш билан таъминланмаган шахсга ишсизлик мақоми берилади ва унинг ҳужжатлари 5 кунлик муддат ичида пенсия тайинлаш учун туман (шаҳар) ижтимоий таъминот бўлимларига юборилади. Пенсия ишсизлик мақоми берилган кундан тайинланади.

> Вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик варақаси ва касал бўлганлик ҳақида маълумотномалар хусусида тушунтириш беришингизни сўрайман.
>
> **С. ТЎРАЕВ,**
> **Қорақалпоғистон Республикаси, Беруний шаҳри.**

Амалдаги меҳнат қонунлари Кодексининг 283-моддасида, «Давлат ижтимоий суғуртаси бўйича нафақаларни тайинлаш ва тўлаш тартиби тўғрисида»ги Низом талабларига мувофиқ, вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақаси қуйидаги ҳолларда берилиши баён қилинган:

а) меҳнат қобилиятини йўқотиши билан боғлиқ касалликка (шикастланиш) чалинганда;

б) санаторий-курортда даволанганда;

в) оила аъзоси касалланиб, уни парваришлаш зарур бўлган ҳолларда;

г) карантинда;

д) сил ёки касб касаллиги туфайли вақтинча бошқа ишга ўтказилганда;

е) протез-ортопедия воситаларини қуйдириш учун тегишли касалхоналарга ётқизилганда.

Ушбу Низомнинг 9-бандида белгиланишича, вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик нафақасини тайинлаш учун касаллик варақаси асос бўлади.

Вақтинча меҳнатга қобилиятсизлик варақаси йўқолган ҳолларда нафақа унинг дубликати асосида берилади.

Низомнинг 85-бандига мувофиқ ходимлар касаллик варақасини ишга чиққан куниёқ корхона маъмуриятига тақдим этадилар. Касаллик ҳали давом этаётган тақдирда, навбатдаги иш ҳақини бериш муддати келганда ҳам касаллик варақаси тўлов учун топширилиши мумкин.

Айрим ҳолларда (масалан, бемор томонидан врач кўрсатмалари бузилганда, мастлик ёки жиноят содир этилган пайтларда, касалликка чалинган ёки жароҳат олинганда ва ҳоказо) касаллик варақаси бўйича нафақа тўланмайди.

Заруриятга қараб, тиббиёт муассасалари томонидан касал бўлганлик ҳақида ходимга маълумотнома берилиши мумкин, аммо унга асосан нафақа тўлаш кўзда тутилмайди.

> Менинг иш стажим 35 йил. Мактабда бош пионервожатий бўлиб ишлаганман. Имтиёзли асосда пенсияга чиқишим мумкинми?
>
> **О. НУРУЛЛАЕВА,**
> **Сурхондарё вилояти.**

Амалдаги пенсия таъминоти ҳақидаги қонунчиликка асосан, имтиёзли пенсия олиш ҳуқуқига эга бўлган ўқитувчилар ва бошқа маориф ходимлари (3-сонли рўйхатнинг VII қисми) таркибида бош пионервожатий (пионервожатий) лавозими кўзда тутилмаган.

Шу сабабли Сиз умумий тартибда пенсияга чиқишингиз мумкин ва талаб қилингандан ортиқ иш стажингиз учун оширилган миқдорда пенсия оласиз.

> 1993 йилда меҳнат вазифамни бажариб турганимда иккала оёғимдан ажралганман ва ҳозирда 1-гуруҳ ногирони ҳисобланаман. Ёшим 55 да, 5 нафар фарзандим бор.
> Қандай ҳуқуқларга эгаман?
>
> **М. АБДУРАҲМОНОВ,**
> **Андижон вилояти.**

Аввало сизга тайинланиши лозим бўлган пенсия миқдори хусусида. Амалдаги пенсия таъминоти тўғрисидаги қонунинг 26-моддасида кўзда тутилганидек, I ва II-гуруҳ ногиронларига ўртача ойлик иш ҳақининг 55 фоизи миқдорида энг кам иш ҳақидан кам бўлмаган пенсия белгиланади. Талаб қилингандан ортиқча иш стажининг ҳар бир тўлиқ йили учун ўртача ойлик иш ҳақининг 1 фоизи миқдорида қўшимча тўланади.

Ушбу қонуннинг 28-моддаси «д» бандига мувофиқ I-гуруҳ ногиронлари нафақасига энг кам ойлик иш ҳақининг 75 фоизи миқдорида устама қўшилади. Бундан ташқари Ўзбекистон Республикаси Меҳнат Қонунлари Кодексининг 186-моддасига ва Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамасининг 1994 йил 1 февралдаги 48-сонли қарори билан тасдиқланган «Ходимларга уларнинг меҳнат вазифаларини бажариш билан боғлиқ ҳолда жароҳатланиши, касб касаллигига чалиниши ёки саломатлигининг бошқа хил шикастланиши туфайли етказилган зарарни иш берувчилар томонидан тўлаш қоидалари» тўғрисидаги ҳужжатга мувофиқ ходимларга уларнинг, соғлиғига етказилган моддий зарар айбдор иш берувчи (корхона) ҳисобидан ундирилади.

Мазкур қоиданинг 6-бандида кўрсатилишича, зарарни қоплаш меҳнат жароҳати туфайли иш ҳақининг йўқотилган қисмини жабрланувчига тўлашдан, саломатликнинг ёмонлашуви билан боғлиқ қўшимча харажатларни қоплашдан ва белгиланган ҳолларда бир йўла нафақа тўлашдан иборатдир.

Етказилган зарар учун жавобгар бўлган иш берувчи жабрланувчига протезлаш ва уни парваришлашда ёрдам кўрсатиш, санаторий-курортда даволаниш, дори-дармонлар, махсус транспорт воситалари сотиб олиш ва ҳоказолар билан боғлиқ харажатларни (қоидаларнинг 19-банди) тўлашга масъулдир.

Йўқотилган иш ҳақи, зарарни тўлашнинг бошқа турларидан ташқари, иш берувчи жабрланучига бир йўла бериладиган нафақа тўлайди. Нафақанинг миқдори жамоа шартномасида белгиланади ва у жабрланувчининг бир йиллик иш ҳақидан кам бўлмаслиги керак (қоидаларнинг 22-банди).

Батафсил маълумот олиш учун ўзингиз яшаб турган жойдаги касаба уюшма ёки меҳнат идораларига мурожаат қилишингизни тавсия этамиз.

> Мен ҳарбий хизматни ўташ пайтида (1975 йилда) ўнг қўлимнинг 4 та бармоғидан ажралганман ва 1979 йилдан бери 3-гуруҳ ногирониман.
> Ногиронликни 2-гуруҳга ўтказиш учун қаерга мурожаат қилишим мумкин?
>
> **А. ТЎРАЕВ,**
> **Андижон вилояти.**

Юқорида тилга олинган «Фуқароларнинг пенсия таъминоти тўғрисида»ги Қонуннинг 16-моддасига мувофиқ, соғлиқни ёки меҳнат қобилиятини йўқотиш даражасига қараб, ногиронликнинг учта гуруҳи белгиланган.

Ногиронлик гуруҳларини аниқлаш (ўзгартириш), уларнинг муддатларини белгилаш, кўрикдан ўтказиш ва шу кабилар тиббий меҳнат эксперт комиссиялари (ВТЭК) томонидан амалга оширилади.

Сизга ўзингиз яшаб турган туман (шаҳар) тиббий меҳнат эксперт комиссиясига мурожаат қилишингиз тавсия этилади.

> Умрбод пенсия қайси ҳолларда тайинланади?
>
> **К. ЭШПЎЛАТОВ,**
> **Самарқанд вилояти, Челак тумани.**

Амалдаги пенсия қонунининг 47-моддасига мувофиқ қуйидаги ҳолларда умрбод пенсия тайинланади:

а) 60 ёшга тўлган эркаклар камида 25 йиллик иш стажига эга бўлсалар; аёллар 55 ёшга ва камида 20 йиллик иш стажига эга бўлсалар (имтиёзли равишда тайинланадиган пенсиялар бундан мустасно);

б) 60 ёшдан ошган ногирон эркаклар ва 55 ёшдан ошган ногирон аёлларга;

в) Боқувчисидан ажралган 60 ёшга тўлган эркаклар ва 55 ёшга тўлган аёлларга.

Маданий хизмат

ТОМОШАБИН КУТИБ...

Бозор иқтисодиётининг ўтиш босқичи хизмат кўрсатиш тармоқлари меҳнаткашларидан ҳам тадбиркорликни, изланишни талаб этмоқда. Аввало ҳар бир хонадонга ойнаи жаҳон кириб борган. Уйда бир пиёла чой устида турли-туман фильмларни томоша қилиш имкони бўлган одамларни кинотеатрларга тортишнинг ўзи бўлмайди. Қолаверса, сув, электр қувватининг нархлари баландлиги туфайли патта баҳоси ҳам қимматлашиб кетди. Аммо хизмат маданиятини юксак поғонага кўтариш билан томошабинни жалб қилиш мумкин. Бугунги томошабиннинг таъби ҳам нозик, вақти ҳам зиқ. Аммо излаган чора топар.

Наманган шаҳридаги мавжуд барча кинотомошагоҳларининг озода тартибли, обод ва ҳар қандай нозик таъб кишининг ҳам кўнглини очадиган бўлишлиги учун талайгина ишлар амалга оширилмоқда. Жумладан Машраб номли кинотеатр бугунги кунда чинакам санъат кошонасига айланиб бормоқда. Унинг нақшли плиталар ётқизилган кенг саҳни, ёз ойларида зилол суви кўкка сапчийдиган фаввора-ю, уч фасл яшнаб турадиган гулзорлари дилга ҳузур бағишлайди. «Ўзбекистон», Абдусаттор Раҳимов номли, «Баҳор» сингари кинотомошагоҳларимиз жиддий таъмирлашлардан сўнг янада чирой очди.

Ҳар бир кинотомошагоҳ жамоаси ўзи ишлайдиган даргоҳ ободончилиги учун қайғуриши керак. Қолаверса, жиҳозлар учун жавобгар ҳам. Шу боис жиҳозлар ҳам назорат остига олинган. Мана, «Баҳор» кинотеатримизда ўриндиқлар бирма-бир қўлдан ўтказилди: ямалди, тузатилди, устига янги матолар қопланди, девор ва поллари бўялди, эшик ва деразалари ҳам янгиланди. Ҳамза ва бошқа қатор томошагоҳларимизда ҳам ана шундай тадбирлар амалга оширилди. Ҳар бир кинотеатрда санъатнинг ушбу тури фидокорларини, Ўбекистон ва хориж киносанъати юлдузлари хизматини намойиш этиш учун кўргазмалар ташкил этганмиз. Шаҳримиз барча кинотеатрларининг зал ва фойелари кишин-ёзин гуллар чамандек очилиб туради.

Кейинги пайтларда биз иқтисодиётимизни мустаҳкамлашнинг турли йўл-йўриқларини ишга солмоқдамиз. Жумладан, ҳар бир кинотеатр қошида томошабинларга мўлжалланган буфетлар ташкил этдик. Уларда озиқ-овқатни бевосита шу ернинг ўзида тайёрлаб сотилаётганлиги қўшимча даромад олиш имконини яратмоқда. Масалан, ўтган йилда шу ҳисобдан 50 минг сўмга яқин фойда олинди. Жорий йилда эса бу кўрсаткични ошириш чорасини кўрмоқдамиз. Кино хизмати ҳақида гап борар экан, шаҳримиз аҳолисига намунали хизмат кўрсатаётган Машраб кинотеатри киномеханиги Нуғмонжон Пўлатов, назоратчи Абдуқаҳҳор Низомбоев, «Баҳор» кинотеатри ходими Муҳиддин Қирғизбоев ва Абдусаттор Раҳимов номли кинотеатр маъмуриятининг бошлиғи Собиржон Ҳожиевлар томошабинни жалб эта олмоқдалар.

Кези келганидан фойдаланиб бир муаммони тилга олиб ўтмоқчиман. Бизнинг Фарғона водийси вилоятларида ўнга яқин тижорат телестудиялари фаолият кўрсатмоқда. Уларнинг бизга нисбатан имкониятлари катталигидан янги чиқарилаётган фильмларни келтириб дарҳол намойиш этмоқдалар. Ҳа, бозор бу рақобатбардорлик эканлигини яхши тушунамиз. Бу эса ишимизнинг орқага кетишига, томошабинлар оқимининг сусайишига сабаб бўлмоқда. Аммо бари бир маданий ҳордиқ чиқаришни истаган киши кўркам, ҳушманзара кинотомошагоҳга барибир келади, деб ўйлаймиз. Зеро, ҳар куни меҳмон кутамиз.

Авазхон МЎМИНОВ,
Наманган шаҳар кинолаштириш бўлимининг бошлиғи.

«СУБҲИДАМ» ЧОРЛАЙДИ

Зарбдор туманидаги «Субҳидам» супермаркети Тошкент-Самарқанд магистрал йўли чеккасида жойлашган. Шу боисдан ҳам у доимо харидорлар билан гавжум бўлади. Чунки ушбу савдо шохобчаси нафақат туман аҳолисига, балки катта йўлдан ўтувчи йўловчиларга ҳам хизмат кўрсатмоқда. Супермаркет ўтган йили 1 миллион 800 минг сўмлик маҳсулот билан аҳолига хизмат кўрсатишни бошлаган эди. Ишни давр талаби даражасида ташкил этган жамоа қисқа муддатда олинган қарздан ҳам қутилди.

Ҳозир «Субҳидам»да 2 миллион сўмлик товар бор. Унинг тури 700 хилдан ошади. Кунига харидорларга 20-30 минг сўмлик савдо хизмати кўрсатилмоқда. 8 турдаги озиқ-овқат ва ноозиқ овқат маҳсулоти ҳамиша муҳайё. Жамоа ундан ортиқ турли завод ва фирмалар билан шартнома тузган.

-Тошкентдаги «УзДЭУ» компанияси билан тузган шартномамиз бизга жуда қўл келмоқда,-дейди супермаркет мудираси Саида Мусаева.-Ҳозир дўконимизда унинг телевизор, магнитафон каби 8 турдаги электр-техник маҳсулотлари мавжуд. Бу маҳсулотлар жуда харидоргир. Фаолиятимизни кенгайтираяпмиз. Тикиш цехи иш бошлади. Энди чет эллар билан алоқа ўрнатмоқчимиз. Эрондан нефть маҳсулотлари келтириб сотиш режаларимиз бор. Филиалларимиз кўпаймоқда. Чекка қишлоқларга ҳам кўчма савдо хизматини йўлга қўйдик.

«Субҳидам» супермаркети ўзининг намунали хизмати билан харидорларни кўпроқ чорламоқда. Намунали ва маданиятли савдо шохобчалари юртимиз ободлиги, халқимиз фаровонлигининг рамзидир.

Абдусаттор СОДИҚОВ.
Жиззах вилояти.

Тошкент тажриба таъмирлаш ҳиссадорлиқ жамиятининг қўли гул усталари меҳнатидан эл мамнун бўлмоқда. Ўз ишининг устаси Муслим Зокиров шу жамиятнинг деталларни тиклаш цехида 30 йилдан бери чилангар бўлиб ишлайди.

Суратда: чилангар М.Зокиров.

У. Усмонов сурати.

Адолат тарозуси

ТУНДАГИ ҚОТИЛЛИК

... Айбдорлар бош эгганча қора курсида ўтиришибди. Нега бу одамлар худди шу маҳаллагина тақдирлари ҳақида қайғуриб қолишди экан? Шайтон васвасасига тушган совуқ нигоҳлар мадад сўраётгандек сизга боқади. Гўёки бу билан яшаш лаззатли, эркинлик нашъасини ҳозиргина англашганини, афсусу надомат чекишаётганини англаётгандек... Афсуски, уларга боқиб раҳмшафқатни унутасиз, ғазаб отига минасиз.

Янгиер шаҳар, Москва кўчаси 12-уйнинг 29-хонадонида яшовчи Турақул Норбутаев кейинги пайтда анча ўзгариб қолди. Ичиб келиб, турли баҳонаи сабаб билан хотинини урадиган бўлди. Унинг бу одатидан ноқонуний (аслида 2 нафар боласи бор) хотини Маҳфуза безиллаб қолганди. Турақулнинг тантилиги орқасидан шу хонадонда пропискасиз яшаб келаётган ховослик Шуҳрат Шералиевга айниқса бундай машмашалар ёқинқирамади.

Хўш, бу йигитчанинг ушбу оилага қандай алоқаси бор? Шуҳрат Маҳфузага тижорат ишларида кўмаклашиб юрарди ва ўз навбатида «опа»сини эридан рашк ҳам қиларди...

Турақулнинг тўполону калтакларидан «чарчаган» хотини «укаси» билан ўзаро жиноий тил бириктиради. Одатдаги кунларнинг бирида яъни ўтган йилнинг 24 май куни тунги соат 23 ларда Норбутаев яна маст ҳолатда уйга қайтади. Маҳфуза билан арзимаган нарсага жанжаллашиб қолишади. Аввалдан режалаштирилган ишга биноан «опа-ука» маст кишини роса уришади. Ўзининг кучидан завқланган Шуҳрат эса аёллар сочини пардозловчи электр асбобини олиб шнури билан Турақулни бўғади.

Икки фарзанднинг отаси, яхшими-ёмонми ёстиқдошининг кўз ўнгида азоб тортаётганлиги, ҳаттоки ўлимга юз тутаётганлиги Маҳфузага заррача таъсир этмайди. Топган-тутганини шу аёл қўлига топшириб, уйим-жойим деб кўникиб юрган эр шафқатсизларча ўлдирилади.

... Ярим тун. Кун бўйи меҳнатдан толиққан одамлар, элу юрт осойишта ором бағрида. Икки қора ниятли, қабоҳат домига ботган кимсалар эса, бир-бировига хезланди. «Сиз қўрқманг, уни мен ўлдирдим», дейди шер бўлиб Шуҳрат. «Ҳеч кимга бу сирдан оғиз очманг, билдирмаймиз», дейди «жасоратли» аёл. Хуллас, шошганда ақл кетмади, аксинча мия зўр ишлади. Улар мурдани болалар аравачасига яхшилаб ўрабчирмаб боғлашди, биринчи қаватга олиб тушишди. Тунги соат 2 ларда «йўргакланган гўдаги» билан сайр қилиб юрган икки разилнинг қилмишидан ким ажабланмади, дейсиз. Ҳатто тунги қўриқловчи-милиционерлар ҳам бола билан бемаҳалда қолганларга ачиниб қўйишгандир, эҳтимол...

Шундай қилиб мурда Саркисов каналига олиб келинади. Шуҳрат мурдани сувга чўктириб юбориш мақсадида канал қирғоғидаги (оғирлиги 10 кг.дан зиёд) метал қувурни олиб келади ва уларни келтирган арқон-ипга боғлаб чўктириб юборишади. Тўя кўрдингми, йўқ, қабилида иш тутган икки қотиллар шу йўсин марҳум мурдасидан қутулишади.

Катта гуноҳ эвазига виждон азобида қийналиш ўрнига тўйу ҳашамда юрган «опа-ука»нинг тез кунларда пайтавасига қурт тушиб қолди. Қингир ишнинг қийиғи қирқ йилдамас, саккиз кунда чиқиб қолди. Ховос туманига қарашли «Насос» станциясидан топилган мурда собиқ милиция майори Т. Норбутаев эканлиги аниқланди.

Қора курсида ўтирган «опа-ука» эса бир-бирларига мағзава ағдаради. Марҳумнинг айби нима эди? Ичса, хотини билан уришиб-жанжаллашса, сўнг яна дока рўмол қурийверарди-ку? Шуҳрат нега орага қўшилади?

«... Тура аканинг хотинига ачиндим. Ажратиб қўймоқчи эдим, бир мушт тушириб, «сенинг нима ишинг бор, — деди...» Бу Ш. Шералиевнинг тушунтиришларидан бир жумла. Наҳотки битта муштга бир ўлим бўлса? Воқеанинг замирида эркак кишининг кучли рашки ва шундай ўчи борлиги сир эмас. «Менинг рашким баладур, не қуйларга соладур», дейишлари, бежиз эмасдир. Ўйланмай қилинган иш шундай оғир аҳволга солди уларни. Фарзандларга исноод қолди... Улар ўз оталарини ўлдирган онани кечира олармиканлар? Виждон азобларичи? Ўз эрининг қотилига айланган бу аёлни авлодлари қандай баҳолашаркин?

Воқеалар, сўраб-суриштиришлар, қийноғу азоблар... энг даҳшатлиси фожеанинг юз берганидир. Кимнингдир ўлимига айбдор қўлларнинг қабиҳлиги. Виждон оғриғининг юкитопи...

Вилоят судининг ҳукмига кўра судланувчи Ш. Шералиев олий жазо — ўлим жазосига ҳукм қилинди. Маҳфуза Нурматова 12 йилга озодликдан маҳрум этилиб, қаттиқ тартибдаги колонияларда жазо ўташи белгиланди.

Алижон ЖЎРАЕВ,
Сирдарё вилоят судининг судьяси.
Норинисо ҚОСИМОВА,
«Ишонч» мухбири.

ХАТЛАР-ҲАЁТ ОЙНАСИ

Муштарий хабар беради

АҲОЛИГА ҚУЛАЙЛИК

Поп туманида Ўзбекистон Президенти И. Каримовнинг 2000 йилгача аҳолини ичимлик суви ва табиий газ билан таъминлаш ҳақидаги Фармонини бажариш борасида бир қатор ижобий ишлар амалга оширилмоқда.

Ўтган йили олис Чодак қишлоғига газ қувурлари тортилиб хонадонлар зангори олов билан таъминланди. Узунлиги 25 чақирим масофадаги катта газ қувурларини пайвандлашда туман газ корхонаси жамоасининг ҳиссаси катта бўлди. Абдулла Ҳайдаров, Маҳмуджон Мамасиддиқов, Пўлатжон Раҳимов, Юсуфжон Усмонов, Раҳимжон Собиров, Бахтиер Обидовлар бу борада жонбозлик кўрсатдилар.

Туманда табиий газ ва ичимлик сув тармоғи кенгайиб бормоқда. «Сувоқава» корхонаси ишчи-хизматчилари аҳолига қулайлик яратиш учун барча имкониятлардан фойдаланяяптилар. Хўжаобод қишлоғидаги янги Боғ маҳалласига 200 метр, Зокиров номли кўчага 750 метр, Бобур маҳалласига 200 метр қувурлар тортилиб, ичимлик тармоғига уланди.

Рустамали МАМАДАЛИЕВ,
Наманган вилояти.

...танқид қилади

БИЗГА КИМ ЁРДАМ БЕРАДИ?

Кам таъминланган ва ёрдамга муҳтож оилаларга ғамхўрлик кўрсатиш яхшиланаётган бир пайтда туманимизда аҳолини ижтимоий ҳимоялаш унутиб қўйилаётир. Техника-ремонт корхонаси раҳбарларининг эътиборсизлиги туфайли болаларимизга бериладиган нафақа пулларини ўз вақтида ололмаяпмиз. Шу сабабли хўжалигимизда истиқомат қилувчи бир гуруҳ нафақахўр оналар номидан сизларга мурожаат қилишга мажбур бўлдик.

1995 йилнинг охиригача берилиши лозим бўлган нафақаларни ҳалигача олганимиз йўқ. Янги йилнинг февраль ойи охирлаяпти ҳамки, пулдан дарак йўқ. Бизга ким ёрдам беради?

Ҳурматли таҳририят ходимлари! Ёлғиз умидимиз Сизлардан. Арзимизни мутасадди раҳбарларга етказсангизлар.

Жумагул РИЗАЕВА,
Косон туманидаги «Шарқ юлдузи» жамоа хўжалиги.

...таклиф этади

ТАБИИЙ ГАЗ ЯХШИ, ЛЕКИН...

Табиий газ бугунги кунда ҳар бир хонадон учун ҳаётий эҳтиёжга айланиб қолганлиги сир эмас. Лекин бошқа нарсани ҳам унутмайлик: табиий газ иси инсон саломатлиги учун сезиларли даражада, зararлидир.

Илгарилари ўтин ёқиб овқат тайёрлаш жараёнида ҳосил бўлган тутун ва исларни йўқотиш учун мўрконлардан ташқари учоқ тепасига от ғўштидан тайёрланган қази, пўстдумба ғўшти илиб қўйилган. Улар моғор микробини яқинлаштирмай, ҳавони тозалаб туришга хизмат қилган.

Бугуни кунда кўп қаватли уйларда яшовчи кишилар табиий газдан чой қайнатиш, таом пишириш учунгина эмас, балки хоналарни иситишда ҳам фойдаланмоқдалар. Кўпинча тўрт комфоркали газ плиталари ёқиб қўйилади. Чунки қиш кунлари иситиш тармоқлари яхши ишламай қолади-да.

Хоналарга ўрнашган газ хидлари тез сезилувчандир. Натижада киши организми ҳолсизланиб, ўзини лоҳас ҳис қила бошлайди. Баъзилар бунга аҳамият бермайдилар. Ис нафас йўли орқали қонга сўрилиб, бутун организмга тарқалади. Ёнаётган газ заҳарли карбон оксид, қўрғошин оксиди ва бошқа зararли моддалар ажратиб чиқариш хусусиятига эга. У қондаги гемоглабин, тромбоцит, эритроцит каби моддалар таркибини бузади ва илик суяклар фаолиятини ёмонлаштиради. Одам қувватсизланиб, бош, оёқ, бел сирқираб оғрийди. Оғриқ юракка, асаб системасига ҳам таъсир қилади, томоқ безини улгайтиради.

Жигар, қора талоқ, буйрак фаолияти бузилиб, турли касаллик, жумладан, грипп вируси авж олади. Бу ёмон оқибатларга олиб келиши мумкин.

Кўп қаватли уйда яшовчи «Н» исмли аёл доимо боши оғриб, кўзи тинишидан, боши айланишидан, иштаҳасизликдан, қон босимининг пастлиги-ю кайфияти ёмонлигидан шикоят қиларди.

Бир куни унинг уйига меҳмонга бориб, бир оз ўтиргач, газ исига чидай олмай, чиқиб кетдим. Унга «сизлардаги касалликлар мана шу газ исига тўла уй ҳавоси оқибатида келиб чиққан» дедим.

Ўша аёл ҳозир ҳовлида яшайди. Соғлиғи ва кайфияти жойида. Ўзини дуруст ҳис қилаётганини, бош оғриғи, кўз тиниши, қолиб иштаҳаси яхшиланганидан мамнун.

Яна бир гап. Ҳозирги кунда кўпчилик жойларда арабча кабоб тайёрлаб сотилмоқда. Бу кабоблар суюлтирилган газ ёрдамида пиширилади. Газ иси ғўштга кўчмай иложи йўқ. Қўлбола кабобда бундай эмас. Яъни кабобчилар қумирни обдон ёндириб, исини чиқариб юборадилар. Сўнгра қип-қизил чўғда кабоб тайёрланади. Бунинг эса организм учун зarari йўқ.

Менинг таклифим шуки, табиий газдан фойдаланишда меъёрни унутмайлик. Газхона дераза-ларини очиб, тез-тез шамоллатиш муҳимдир.

Шуни ҳам назарда тутиш лозимки, газ хонада ўтириб овқатланиш кони зarar. Бунга арзимаган нарса деб қарамаслик керак. Ушбу мулоҳазани қоғозга туширишдан аввал «Ўзгазлойиҳа»,«Тоҳгаз» ва бошқа тегишли идораларнинг ходимлари ҳамда соғлиқни сақлаш вазирлигидаги ўртоқлар билан суҳбатлашдим. Улар менинг таклифларимни тўла маъқулладилар.

Ш.ШОРАҲМЕДОВ,
нафақахўр.

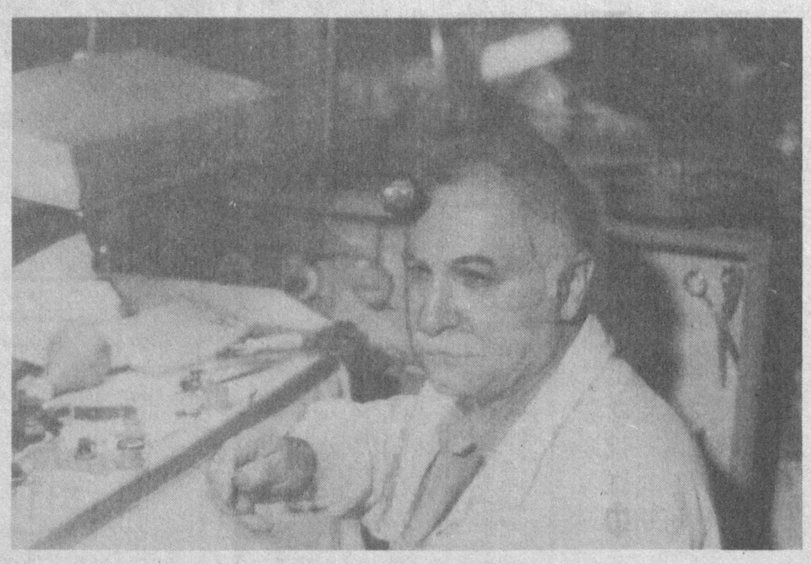

Соатингиз соз бўлиб, «тик-так»лаб беҳато ишлаб турса, бунга не етсин. Кайфиятингиз бузилмайди. Ишингиз ҳам юришиб кетади. Тошкентдаги «Марҳабо» ҳиссадорлик жамияти соатсозлари бу борада кўпчиликнинг жонига аро кирмоқда. Бу соҳада 30 йилдан бери хизмат қилаётган Семен Мушибоев ишидан кўпчилик мамнун.

Суратда: шаҳардаги 3-қабул пункти устаси С.Мушибоев. У барча турдаги соатларни тузатиб эл олқишини олмоқда.

У.Усмонов сурати.

АҚЛ КЎЗИ БИЛАН ЁНДОШИБ

Осойишта ҳаёт ҳукм сураётган шу кунларда қайси хонадонга кирманг, ҳайит пиширириқлари, турфа ширинликлар билан тўлиб-тошган дастурхонларга таклиф этишади. Танти хонадон эгалари лутфидан кўнглингиз хушнуд бўлади. Яратганга шукрлар айтасиз.

Меҳмон — отангдан улуғ, дейишади. Узбек оиласидагилар ўзи емаса ҳам меҳмонга илинади. Энг сара овқат, кийим-бош, ўрин-кўрпани меҳмонларга бўлсин, дейди.

Ана шундай асрлар бўйи амал қилиб келинаётган урф-одатларимиздан бири келин ҳайитидир. Келин ҳайитининг ўзига хос файзли томонлари кўп. Қўшни уйга келин бўлиб тушган қизни кўриш, унинг ибоси, кийимлари, ҳулқи барчани қизиқтиради. Шунинг учун ҳам ҳайит куни эрта тонгданоқ келин тушган уй дарвозалари кенг очилиб, келувчиларга маҳтал турилади.

Лекин мана шу одатимизнинг бир томони ҳақида гапириб ўтишни жоиз кўрдик. Бугунги кунга келиб оналаримизнинг келин дастурхонига юбораётган пиширириқ тоғоралари 25-30, баъзи жойларда 40-50 тоғорага етказилиши кимга керак? Ошиқча сарф харажат, катта дастурхонни устма-уст егуликларга тўлдириб ташлаш увол эмасми? Айниқса, бугунги бозор иқтисодиёти шароитида «мен сендан узаман» деб ортиқча, керакмас нарсаларни харид қилиш пешона тери билан кун кечираётган кўплаб оилаларни моддий томондан эсанкиратиб қўяди-ку.

Ҳайит байрами нишонланаётган уй бекалари, ҳурматли оқила онахонларимиз ажойиб урф-одатларимизнинг мана шу томонларига ҳам эътибор бериб, ақл кўзи билан иш олиб борсалар, нур устига аъло нур бўлади.

САИДА НУРМУҲАМЕДОВА
Акмал Икромов туманидаги маҳалла хотин-қизлар кенгаши раиси.

Акс садо

КЕЧИРИМЛИ БЎЛИНГ

«Мен сизни она дегандим» сарлавҳали ммақолани («Ишонч», 1996 йил 1 январь) ҳаяжонланиб, тўлқинланиб ўқиб чиққанимни яширимайман. Ун гулидан бир гули очилмаган қизнинг кўрган кечирганлари ҳеч кимни бефарқ қолдирмаса керак. Юракни титратадиган бу ҳангомаларга ишонгинг келмайди, лекин...

Болалиги азобда ўтиб, дили оғриган, бир оғиз ширин сўзга зор бўлиб, ҳаёт қийинчиликларига жуда-жуда эрта дуч келган Нилуфар қизимга, унинг ўгай онаси бўлмиш Мукамбархонга бир-икки оғиз насиҳат қилишни лозим, деб ўйладим. Замон ўзгарган сари одамларда меҳр-шафқат, мурувват каби олий фазилатлар камайиб бораётганга ўхшаяпти. Бир тарафда болалар уйидан тирик етимлар аримаса, иккинчи ёқда Мукамбархондек ўгай оналар «зўғум» қилиб туришса... Бу қандай бедодлик?

Ўгайлик ҳамма элларда, ҳамма даврларда мавжуд бўлган инсоний бир қусур. Аммо зиёли аёлнинг норасида ғўдакни ҳўрлаганлигидан ажабланасан киши. Тошбағирлик ҳам эви билан-да. Болани уриб-суқиб, «калтак» билан тарбиялаб бўлмайди. Қолаверса, бу тарбия ҳам эмас. Эзилганлардан, ҳўрланганлардан тошбағирлар етишиб чиқиши мумкин. Зеро, жоҳиллик жаҳолатни туғдиради. Аёл бўлиш осон — она бўлиш қийин. Кимки ўгай ёки етим болаларни тарбияласа, ҳимоясига олса, у жаннатий одамдир.

Кичикни ҳурмат қилмаган, қарининг қадрига етмаган бизнинг аҳлимиз эмас, дейилади пурҳикмат ҳадисларда. Адашганларга йўл кўрсатмаслик гуноҳи азимдир. Сабабки ўша адашган қимса бошқа бир қимсани ҳам йўлдан уриши мумкин. Мусулмонлар мусулмонларнинг бундай ҳолга тушишларига, хато йўлга киришларига бефарқ қарамасликлари керак.

Нилуфар қизим! Ойнинг ўн беши қоронғу бўлса, ўн беши ёруғ, деб бекорга айтмаганлар. Ўзингни қўлга ол, Аллоҳгагина сигин, фақат ундан нажот кут! Ҳамма нарса қайтади: яхшиликка яхшилик, ёмонликка ёмонлик. Сабрли, бардошли бўл, келажагинг олдинда. Ҳали ёшсан, кўп нарсаларга ақлинг етмаслиги табиий. Шундай экан, уканг учун онангни кечириб, одамийлик кўрсатсанг, савобли иш қилган бўлардинг. «Кимда ким олдин кечирса, ўша инсонга раҳматимни ёғдираман», деган Аллоҳ Таолонинг ваъдасини унутма.

Ҳурматли синглим Мукамбархон! Сиз онасиз, зиёли аёлсиз. Қизингиз ёшлик қилиб, ошириб юборган бўлиши мумкин. Ўтган ишга саловат. Эндиликда барча гинахонликларни унутиб, қариндошликни қайта тиклашга кучингиз етадими? Етти ота, етти пуштини излаб топа олмай юрганлар қанча. Этни тирноқдан ажратманг, шайтонга ҳай беринг, синглим.

Сизга ҳам, қизингиз Нилуфарга ҳам Аллоҳ Таоло нурини тўкиб, ҳидоят йўлига бошласин. Бугунми эртами бузилган оила тикланиб, хонадонингизга қутбарака, иноқлик, бирлик кириб келишига аминман.

Мунавварбек МУРОДОВ,
Тошкент вилояти, Оққўрғон тумани.

Мунажжимлар таъбири

САЛОМАТЛИГИНГИЗНИ АСРАНГ

27-28 февралда Ой «эгизаклар» буржидан ўтади. Шунинг учун 27 февралдан то 28 феврал эрталабгача нафас олиш органлари, оёқ-қўллар, асаб тизимида бир мунча заифлик сезилади. Шу вақт мобайнида ўпкада ҳар қандай муолажалар ва жарроҳлик муолажаси мақбул эмас.

Фесъл-атворингизда ноҳуш ўзгаришлар бўлиши-қўполлик, дилозорликка мойиллик кучаяди. Албатта бунда ўзингизни тутишга ҳаракат қилинг. Бошқаларга қилинган ёмонлик сизнинг ҳам соғлигингизга салбий таъсир этади. Шу кунлар жигар ҳамда ўт пуфагини тозалаш, жумладан шу аъзоларда жарроҳлик муолажаларини ўтказиш учун қулай бўлади. Юрак кон-томир ва асаб тизими ҳасталиклари зўрайган беморлар нафас олиш аъзоларига алоҳида эътибор беришлари, шамоллашдан ўзларини асрашлари керак.

Нафас олиш аъзолари ҳасталикларига «Меркурий» сайёраси таъсир этади. У 24 мартга қадар «Қовға» буржини тўла ўтиб бўлади. Шу давр мобайнида қон айланишининг бузилиши, вена томирларининг кенгайиши, оёқ-қўлларда оғриқлар, аллергия, асаб тизими ҳасталиклари бир мунча қўпроқ учраши кўтилади. Бундай ҳасталикларнинг олдини олиш учун шарқ тиббий илми нўжуми ўй фикрингиздаги салбий интилишлар, атрофдаги одамлар билан носоғлом муносабатларга йўл қўймасликни тавсия этади.

28 феврал кунининг иккинчи ярмидан биринчи мартгача Ой «Қўчиқ» буржидан ўтади. Шу кунлари ошқозон бир мунча заифлашган бўлади. Шунинг учун бу кунларда ошқозонда жарроҳлик муолажаси ўтказиш мақсадга мувофиқ эмас. Спиртли ичимликлар, ўткир таъсир этувчи кимёвий доридармонлар истеъмол қилиш ҳам тавсия этилмайди. Мазкур кунларда артрит, подагра ҳасталикларини даволаш енгил кўчади. Шунингдек оғриқ тошларни даволаш ва олиб ташлаш ҳам кўп азоб бермайди. Танадан тошлар ва турли хилтларни чиқариб ташловчи муолажалар тавсия этилади. Ой эҳтиросларнинг